

MESTO NITRA

Materiál na rokovanie Mestského zastupiteľstva v Nitre

Predkladateľ:	Marek Hattas, primátor mesta Nitry
Číslo materiálu:	846/2021
Názov materiálu:	Stratégia riešenia rizikového správania so zameraním na problematiku drog a na elimináciu domáceho násillia, násillia páchaného na ženách a deťoch na území mesta Nitra na roky 2021 - 2025
Spracovateľ:	PhDr. Anna Laurinec Šmehilová, PhD., predsedníčka Komisie MZ pre sociálne veci, bývanie a podporu verejného zdravia Mgr. Pavol Ščasný, Združenie STORM Mgr. Mariana Kováčová, Centrum Slniečko, n. o.
Napísal:	Mgr. Pavol Ščasný, Združenie STORM Mgr. Mariana Kováčová, Centrum Slniečko, n. o.
Prizvať:	Mgr. Pavol Ščasný, Združenie STORM Mgr. Mariana Kováčová, Centrum Slniečko, n. o.
Dátum rokovania MR:	20.05.2021
Dátum vyhotovenia:	28.04.2021

Návrh na uznesenie:	<i>„na osobitnej strane“</i>
----------------------------	------------------------------

Podpis predkladateľa:	Marek Hattas, v. r.
------------------------------	---------------------

Návrh na uznesenie:

Mestské zastupiteľstvo

p r e r o k o v a l o

Stratégiu riešenia rizikového správania so zameraním na problematiku drog a na elimináciu domáceho násilia, násilia páchaného na ženách a deťoch na území mesta Nitra na roky 2021 - 2025

s c h v a ľ u j e

Stratégiu riešenia rizikového správania so zameraním na problematiku drog a na elimináciu domáceho násilia, násilia páchaného na ženách a deťoch na území mesta Nitra na roky 2021 - 2025

Dôvodová správa:

Potreba vzniku stratégie zameranej na možnosti riešenia rizikového správania v kontexte drogových závislostí a elimináciu domáceho násillia, násillia páchaného na ženách, deťoch na území mesta Nitra vzniká na základe rokmi overenej praxe a dopytu po systematickom riešení týchto závažných tém.

Stratégiu spracovala pracovná skupina poverená Komisiou MZ pre sociálne veci, bývanie a podporu verejného zdravia.

Analýza stavu, ktorá vznikla pri spracovávaní prvotných podkladov ukázala, že v meste Nitra **nie je vytvorená základná poprepájaná sieť služieb pre jej obyvateľov**. Mnohé služby chýbajú. Existujúce často narážajú na nedostatok odborných kapacít, financií alebo legislatívnych opatrení.

Drogy, domáce násillie, násillie páchané na ženách, deťoch v meste Nitra boli, sú i budú. Dôležité je tento fakt a ľudí, ktorí užívajú drogy či sú v priamo alebo nepriamom kontakte s násillím neignorovať a spojiť odborníkov, pomoc, podporu do jedného uceleného systému tak, aby v ňom bola prepojená odbornosť, komplexnosť, dostupnosť, podpora, bezpečie a ochrana.

Cieľom predloženého materiálu je v teoretickej i praktickej rovine **priblížiť možnosti, ktoré Mesto Nitra má pri riešení drogovej problematiky a problematiky domáceho násillia, násillia páchaného na ženách a deťoch a skonkretizovať jednotlivé kroky vedúce k funkčnému modelu služieb, podpory a ochrany**.

Stratégia je rozdelená do 2 hlavných celkov

- Drogová problematika (cieľové skupiny, najväčšie problémy, návrhy riešení a teoretické východiská)
- Problematika násillia na deťoch a ženách (cieľové skupiny, najväčšie problémy, návrhy riešení a teoretické východiská)

Jednotlivé návrhy na riešenie vychádzajú z potrieb organizácií a inštitúcií, klientov a deklarujú možnosti pomoci v najbližšom období. Zároveň sú definované jednotlivé kvantitatívne ukazovatele a subjekty, ktoré preberajú za návrhy garanciu.

Stanovisko Komisie MZ v Nitre pre sociálne veci, bývanie a podporu verejného zdravia

Komisia MZ pre sociálne veci, bývanie a podporu verejného zdravia prerokovala predložený materiál na svojom zasadnutí dňa 09.02.2021 a odporúča Mestskému zastupiteľstvu v Nitre schváliť Stratégiu riešenia rizikového správania so zameraním na problematiku drog a na elimináciu domáceho násilia, násilia páchaného na ženách a deťoch na území mesta Nitra na roky 2021 – 2025.

Stanovisko Komisie MZ v Nitre pre školstvo, mládež a vzdelávanie

Komisia MZ pre školstvo, mládež a vzdelávanie prerokovala na svojom zasadnutí dňa 14.04.2021 návrhy k materiálu – „Stratégia riešenia rizikového správania so zameraním na problematiku drog a elimináciu domáceho násilia, násilia páchaného na ženách a deťoch na území mesta Nitra" vypracované RNDr. Rácovou a uznesením č. 7/2021 – KMŠaV súhlasila:

- so zapracovaním návrhov opatrení do Stratégie riešenia rizikového správania,
- s vytvorením pozície koordinátora na riešenie rizikového správania a jej zapracovanie do Stratégie riešenia rizikového správania,
- so spracovaním koncepcie vzdelávania a práce s mládežou.

**Stratégia riešenia rizikového
správania so zameraním na
problematiku drog a na elimináciu
domáceho násilia, násilia páchaného
na ženách a deťoch na území mesta
Nitra**

na roky 2021 – 2025

**Spracovala pracovná skupina poverená Komisiou MZ pre sociálne veci, bývanie a podporu
verejného zdravia zastúpená Mgr. Pavlom Ščasným (Združenie STORM)
a Mgr. Marianou Kováčovou, PhD. (Centrum Slniečko, n. o.)**

apríl 2021

Obsah

Úvod.....	2
Stratégia riešenia rizikového správania so zameraním na problematiku drog na elimináciu domáceho násillia, násillia páchaného na ženách, deťoch na území mesta Nitra (hlavná časť).....	3
Možnosti riešenia drogovej problematiky.....	4
Cieľové skupiny	4
Najväčšie problémy zaznamenané za posledných 5 rokov v meste Nitra	7
Návrhy riešenia problémov podľa cieľových skupín na obdobie 5 rokov.....	9
Možnosti riešenia problematiky domáceho násillia, násillia páchaného na ženách, deťoch	15
Cieľové skupiny	15
Najväčšie problémy zaznamenané za posledných 5 rokov v meste Nitra v kontexte domáceho násillia, násillia páchaného na ženách, deťoch.....	19
Návrhy riešenií problémov v kontexte domáceho násillia, násillia páchaného na ženách, deťoch v meste Nitra na obdobie 5 rokov	21
Prílohy stratégie možností riešenia rizikového správania so zameraním na problematiku drog a eliminácie domáceho násillia, násillia páchaného na ženách a deťoch na území mesta Nitra.....	27
Možnosti riešenia drogovej problematiky (prílohy)	28
Teoretické východiská o drogovej problematike a drogovej prevencii	28
Prístupy k riešeniú drogovej problematiky na Slovensku.....	30
Východisková situácia v Nitre - doterajšie aktivity a početnosť klientov	33
Organizácie, inštitúcie pôsobiace v Nitre v problematike drog	39
Možnosti riešenia problematiky násillia páchaného na ženách (prílohy)	41
Násillie páchané na ženách	41
Východisková situácia v oblasti násillia páchaného na ženách na Slovensku.....	41
Legislatívny východiskový rámec v oblasti eliminácie násillia.....	42
Organizácie a inštitúcie poskytujúce pomoc ženám zažívajúcim násillie.....	44
Použitú zdroje.....	54

Úvod

Potreba vzniku stratégie zameranej na možnosti riešenia rizikového správania v kontexte drogových závislostí a elimináciu domáceho násillia, násillia páchaného na ženách, deťoch na území mesta Nitra vzniká na základe rokmi overenej praxe a dopytu po systematickom riešení týchto závažných tém. Analýza stavu, ktorá vznikla pri spracovávaní prvotných podkladov ukázala, že v meste Nitra nie je vytvorená základná poprepájaná sieť služieb pre jej obyvateľov. Mnohé služby chýbajú. Existujúce často narážajú na nedostatok odborných kapacít, financií alebo legislatívnych opatrení. Drogy, domáce násillie, násillie páchané na ženách, deťoch v meste Nitra boli, sú i budú. Dôležité je tento fakt a ľudí, ktorí užívajú drogy či sú v priamo alebo nepriamom kontakte s násillím neignorovať a spojiť odborníkov, pomoc, podporu do jedného uceleného systému tak, aby v ňom bola prepojená odbornosť, komplexnosť, dostupnosť, podpora, bezpečie a ochrana.

Stratégiu spracovala pracovná skupina poverená Komisiou MZ pre sociálne veci, bývanie a podporu verejného zdravia. Cieľom predloženého materiálu je v teoretickej i praktickej rovine priblížiť možnosti, ktoré mesto Nitra má pri riešení drogovej problematiky a problematiky domáceho násillia, násillia páchaného na ženách a deťoch a skonkretizovať jednotlivé kroky vedúce k funkčnému modelu služieb, podpory a ochrany.

**Stratégia riešenia rizikového správania so zameraním na
problematiku drog na elimináciu domáceho násilia, násilia
páchaného na ženách, deťoch na území mesta Nitra
(hlavná časť)**

Možnosti riešenia drogovej problematiky

Cieľové skupiny

Uvedomujeme si, že tak ako drogová problematika aj cieľová skupina, ktorej sa dotýka drogová téma je široká. Užívanie drog sa u každého jedinca môže líšiť. Rozdiel je v dĺžke časových intervaloch medzi jednotlivými užitiami látky, alebo aj dôvodom resp. motiváciou ich užívania. To, v akej fáze užívania sa jedinec pohybuje výrazne vplyva na jeho postoj k droge, mení jeho životné priority a tiež dôvod užívania drogy. Osoba, ktorá užíva drogy experimentálne pociťuje predovšetkým pozitívne vplyvy látky a preto často nevidí alebo popiera problematickosť v ich užívaní. Iné vnímanie je však pri pravidelnom užívaní, kedy sa prejavujú už aj negatívne účinky drog a človek ich začína užívať z dôvodu že návykovú látku potrebuje k bežnému fungovaniu. V stratégií sa budeme upriamovať najmä na tri základné cieľové skupiny

- deti a mládež v dobe experimentovania s drogami,
- aktívni užívatelia drog,
- seniori.

Deti a mládež v dobe experimentovania s drogami

V období puberty (cca 12 - 16 rokov) je úplne normálne, aby boli deti ešte závislé na svojich rodičoch. Avšak v niektorých prípadoch je užívanie drog v tomto skorom veku odrazom ich predčasného zrenia a zväčša odzrkadľuje nejakú disfunkciu v rodine. V rámci puberty je jedným z hlavných cieľov mladého človeka vytvorenie vlastnej identity. Je to veľmi náročné, zmätené obdobie. Niektorí si prostredníctvom užívania drog môžu relatívne ľahko a zaujímavo vytvárať identitu užívateľa, frajera, feťáka. Vytváranie charakteru, identity je často krát spojené aj s konfliktami v rodine a súvisí s istou mierou separácie od rodičov. Tí sú nie vždy schopní prijať túto vývojovú fázu dieťaťa do rodinného prostredia prinášajú obavy, úzkosti. Často krát to vedie k pomenovaniu dieťaťa ako "rodinného problému, čiernej ovci".

Ďalší faktor, ktorí prispieva k užívaniu drog u mladistvých je rodičovský vzor, ľahká dostupnosť drog v rodine, súrodenec, ktorý užíva drogy, nedostatok pozornosti a starostlivosti, nejasné pravidlá pri výchove, slabé citové prostredie či odcudzenie v rannom štádiu. Medzi ďalšie významné prvky patrí tiež vplyv vrstovníkov - prijatie, obľúbenosť, pozornosť. Často sa užívaním drog kompenzuje nízke sebavedomie, sebahodnotenie, nedostatok schopnosti čeliť tlaku, agresivita, asociálne

správanie a pod. (Pešek, R. - Nečesaná K., 2009) V meste Nitra je daná cieľová skupina zastúpená najmä mladými chlapcami vo veku 13 – 17 rokov, zväčša ide o vyššie ročníky základných škôl s prechodom na stredné školy. Mladí žijú v úplnej alebo neúplnej rodine, najmä na sídlisku v prenajatom alebo v byte vo vlastníctve rodiny. Medzi sociálno-patologické javy, ktoré sa u skupiny objavujú patrí záškoláctvo, experimentovanie s návykovými látkami, vrátane alkoholu, experimentovanie s hazardom a malé krádeže. V rámci rodinného prostredia sa rodičia/rodič nezaujíma o voľný čas svojho dieťaťa, trávi s ním nedostatok času alebo je na druhej strane proaktívnym, úzkostným rodičom. Mladí nejavia záujem o športové a inak zamerané krúžky či aktivity, vyhľadávajú kontakt s rovesníkmi alebo skupinami starších dospievajúcich. Z hľadiska ekonomického zabezpečenia sa rodina nachádza v skupine s minimálnym alebo mierne vyšším príjmom. Mladí majú zväčša rôzne krátkodobé brigády. (Interné materiály programu CIRKUS Združenie STORM, 2020). The European School Survey Projekt on Alcohol and Other Drugs (ESPAD) 2015 poukazuje na fakt, že na Slovensku bola prvá skúsenosť s alkoholom vo veku 13 a menej rokov zistená až pri 63% respondentov (mierne prevyšujú chlapci oproti dievčatám). Daný výskum tiež upozorňuje na fakt, že existuje 5 - 6x väčšia pravdepodobnosť vzniku zneužívania alkoholu alebo závislosti u mladých ľudí, ktorí začnú piť alkohol pred 15. rokom života oproti tým, ktorí prvý krát užijú alkohol až v 21. roku. Vychádza to z jedného z posledných výskumov v oblasti alkoholu u mladých ľudí (Ondrušková, Pružinská, Pavelová, 2016).

Aktívni užívatelia drog - do cieľovej skupiny zaraďujeme najmä aktívnych injekčných užívateľov drog, ktorých užívanie spôsobuje zdravotné, psychické, či právne problémy. Takéto užívanie drog poškodzuje konzumentovi zdravie. Pojem abúzus je často krát využívaní na označenie škodlivého užívania drog, pri ktorých nemusí ísť vždy o nelegálne drogy. Označuje sa tak správanie, kedy je užívanie drog v rozpore so spoločenskými konvenciami. Môže ísť aj o užívanie legálnych drog, ale v nevhodnej situácii prípadne vo vysokých dávkach. Tiež zahrňa užívanie ilegálnych drog, ktoré zanechávajú sociálne a zdravotné následky. V meste Nitra je táto cieľová skupina zastúpená najmä mužmi v priemernom veku 36 rokov. Sú to užívatelia najmä pervitínu a zneužívatelia substitučných liekov určených na drogovú závislosť (Suboxone, Bupensan Duo). Zväčša ide o manuálne pracujúceho človeka na stavbách či “fuškách”, býva u rodiny alebo vo vlastnom či prenajatom alebo sociálnom byte. Medzi časté zdravotné problémy patrí najmä pozitivita žltacky typu C, rôzne formy abscesov a dlhodobo znížená imunita. Medzi sociálne problémy patria najmä dlhy na zdravotnom poistení či iné (banky, mobilní operátori, výživné a pod.), exekúcie, niekoľko recidív užívania, bytové problémy, nedostupnosť zdravotnej starostlivosti. (Interné materiály programu KROK VPRED Združenia STORM, 2020)

Seniori

Problematika užívania drog v starobe a vo vyššom veku nie je v literatúre dostatočne spracovaná. Najčastejšie sa k tejto téme viaže alkohol a alkoholizmus. Iné typy drog bývajú opomenuté, napr. zneužívanie liekov na predpis a ich kombinácia s inými drogami. Znovu najčastejšie s alkoholom.

Diagnostikovanie závislosti u staršieho človeka môže byť omnoho zložitejšie. Najmä ak ide o seniora na dôchodku, kedy sa sociálne kontakty minimalizujú. Zvlášť, ak nefunguje ani rodina. Užívanie drog či závislosť v starobe sa v mnohých ohľadoch líši od užívania v mladosti. Ide najmä o vznik, priebeh a tiež dopad.

Existujú dve skupiny seniorov užívateľov či závislých.

Prvá skupina sú seniori, ktorí užívajú drogy od svojej mladosti či stredného veku. Často ide najmä o mužov alkoholikov. Ich užívanie je dlhodobé, prepojené so sociálnymi, kultúrnymi a rodinnými okolnosťami.

Druhú skupinu tvoria najmä seniori, ktorí si svoju závislosť vytvorili až v neskoršom veku. Ich drogová skúsenosť môže začať v dôsledku traumatizujúcej skúsenosti - napr. choroba, strata blízkeho človeka, zdravotné problémy, sociálna izolácia na dôchodku a pod. Často vzniká návyk či závislosť na predpisovaných liekoch. Pôvodná kontrolovaná liečba sa rokmi môže zmeniť na samodiagnostiku a samoliečbu a svojvoľné kombinovanie liekov (Kalvach, Z. - Zadák, Z. - Jiráček, R. - Zavázalová, H. - Sucharda, P. a kol., 2004.). V meste Nitra nemáme dostatočne dostupné informácie o tejto cieľovej skupine.

Najväčšie problémy zaznamenané za posledných 5 rokov v meste Nitra

- nespolupráca organizácií na zdravotnej a sociálnej úrovni a ich prepojenie. V súčasnosti rozdelením rezortov stále chýba spolupráca a prepojenie pri aktívnom riešení klientovho problému,
- napriek krokom k zlepšeniu a zefektívneniu preventívnych programov na školách a mnohým preventívnym aktivitám je neustále nedostatok školských psychológov a špeciálnych školských pedagógov (spolu 33 na všetkých školách v meste) s čím súvisí nedostatočná prevencia na školách či nekontinuita programov. Preventívne aktivity však nie vždy reflektujú potreby žiakov a doby. Na školách sú často učitelia “doplňkovými preventistami“, nie je im umožnené dlhodobé vzdelávanie v jednotlivých témach, nemajú vytvorený priestor na realizáciu aktivít,
- nedostatočná legislatíva v súvislosti s rozširovaním služieb pre užívateľov drog či užívateľky drog zažívajúce násilie. Služby pre užívateľov drog sú stále na kraji pozornosti, nie je legislatívne zabezpečené financovanie, možnosti rozširovania služieb (napr. pojazdná gynekologická ambulancia, injekčné miestnosti, testovanie kvality drog, resp. škodlivých prímiesí v droge a pod.). Súvis je značný aj s nespoluprácou organizácií na zdravotnej a sociálnej úrovni,
- nesystematické, dlhodobo poddimenzované financovanie služieb pre všetky cieľové skupiny. Problematika drog a závislosti je dlhodobá a ťažko merateľná téma. Výsledok intervencií je často krát viditeľný až po niekoľkých rokoch, ak je dlhodobo sledovaný. Organizácie, ktoré poskytujú služby, stále zápasia s nedostatkom a najmä neistotou financovania, čo znemožňuje nastavenie dlhodobých plánov či priorít, vytvára frustráciu, poddimenzovanie pracovníkov, vedie k syndrómu vyhorenia a pod. Zároveň to vedie často k nestabilite terénnych a ambulancných služieb mimovládnych organizácií a ich existencia je závislá od politického rozhodnutia,
- ťažkopádne alebo žiadne zapájanie obyvateľstva do problematiky. Téma drog a ich užívanie nie je ľahko uchopiteľnou témou. Avšak nezapájanie obyvateľov mesta môže viesť ešte k väčšej stigmatizácii užívateľov, k vytváraniu stereotypov, znemožňovaniu poskytovania či rozširovania služieb, k zbytočnému zmätku a nepochopeniu.
- nedostatok psychiatrov, psychológov. Poddimenzovanie týchto odborných služieb vedie k nedostatočnému pokrytiu potrieb obyvateľov, znektvalitňujú sa služby, zameriava sa skôr na kvantitu ako na kvalitu poskytovaného poradenstva,

- nevyužitý potenciál alternatívnych trestov pre odsúdených jednotlivcov. Opomínanie alternatívnych trestov ako jedných z možností vedie často krát k zbytočnej stigmatizácii užívateľa drog, k zaťaženiu rozpočtu štátu či pomáhajúcich organizácií a nezefektívňuje proces návratu do života.

Návrhy riešenia problémov podľa cieľových skupín na obdobie 5 rokov

Návrhy vychádzajú najmä z pôsobností obce, ktoré jej udeľuje napr. Zákon o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele č. 305/2005 Z. z., napr. § 75 alebo Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z., napr. § 80, § 83 či Školský zákon č. 245/2008 Z. z., napr. § 130.

- **Dlhodobá a komplexná prevencia na školách**

Zámer aktivity: efektívnosť preventívnych programov v základných školách spočíva najmä v dlhodobej, interaktívnej spolupráci medzi žiakmi a preventistami. Aktivity a informácie musia odzrkadľovať realitu a potrebu žiakov, bez zbytočného strašenia či posilňovania mýtov alebo stereotypov. Partnerský prístup a otvorenosť sú základnými piliermi prevencie. Nevyhnutnou súčasťou je taktiež odbornosť a profesionalita preventistov, ktorí sa neustále vzdelávajú v nových témach, spôsoboch práce so skupinou a pod.

Bližší popis: min. 8 preventívnych tém ako napr. drogy, šikana, diskriminácia, obchodovanie s ľuďmi... na 1 vybranú triedu v každom ročníku na II. stupni ZŠ, interaktívna skupinová forma, odborná garancia lektorov. Aktivita by sa dotkla cca 500 detí ročne (cca 14 ZŠ). Spojenou aktivitou by bolo vzdelávanie odborného personálu na školách – výchovný poradca, školský psychológ, špeciálny školský psychológ. Aktivita by sa dotkla cca 47 odborníkov (na 14 ZŠ).

Zodpovedný garant: CPPaP, Mesto Nitra, Združenie STORM

- **Špeciálny pedagóg a školský psychológ v základných školách**

Zámer aktivity: špeciálny pedagóg a školský psychológ v základných školách dokáže priamo v teréne zachytávať potencionálne rizikové správanie, poskytovať odborné poradenstvo pre žiakov, rodičov a učiteľov. Vhodnými metódami a technikami vie včas intervenovať.

Bližší popis: min. 1 špeciálny pedagóg alebo školský psychológ vždy na dvoch vopred identifikovaných rizikových základných školách (spolu do t. č. identifikovaných cca 5 ZŠ) by poskytovali svoje odborné služby min. 4x do týždňa na 5 hodín denne, robili by pozorovania v triedach, realizovali preventívne programy a poskytovali poradenstvo pre deti a rodičov. Aktivita by sa dotkla ročne min. cca 1500 detí a cca 900 rodičov.

Zodpovedný garant: CPPaP, Mesto Nitra

- **Mestský koordinátor prevencie pre rizikové správanie**

Zámer aktivity: kumulatívnou úlohou mestského koordinátora prevencie (so špecifickým zameraním na prevenciu drog a násilia a ďalšie vybrané témy podľa potreby mesta) je efektívne metodické vedenie, sieťovanie a zjednodušenie toku informácií pre zainteresované subjekty a zároveň ako zamestnanec mesta vie aktívne vyhľadávať možnosti financovania a prostredníctvom získaných dotácií manažovať kvalitnú prevenciu vo všetkých materských a základných školách a v mestských školských zariadení. Jeho úlohou bude tiež poskytovať základné poradenstvo pre obyvateľov mesta v oblasti prevencie na školách a v školských zariadeniach a je kontaktným bodom pre novovzniknuté organizácie, ktoré by chceli vykonávať svoje aktivity v oblasti prevencie detí a mládeže v mestských materských a základných školách a v mestských školských zariadeniach.

Bližší popis: pracovník zabezpečí min. 4-krát ročne stretnutie so zainteresovanými inštitúciami, bude komunikovať potreby a požiadavky z oboch strán, aktívne sa zaujímať o problematiku prevencie a možnostiach riešenia, zúčastňovať sa stáží, konferencií, vzdelávania, implementovať dobrú prax zo zahraničia a organizovať vzdelávanie záujemcov min. v rozsahu 30 hodín ročne. Ako projektový koordinátor je jeho úlohou vyhľadávať možnosti pre financovanie realizácie preventívnych programov v meste Nitra. Išlo by o európske a štátne, či iné granty, o ktoré mesto môže požiadať. Komunikoval by so školami a inštitúciami, min. 2x ročne by zvolal stretnutie všetkých subjektov pôsobiach v prevencii na školách a v školských zariadeniach, vyhodnocoval by potreby subjektov, hľadal prepojenia a možnosti získania financií.

Zodpovedný garant: Mesto Nitra

- **Špecifický program prevencie v rôznych rizikových komunitách (Dražovce, Orechov dvor...)**

Zámer aktivity: prevencia v rizikových komunitách v meste si vyžaduje osvojenie špecifických foriem práce a poradenstva. Vytvorením na mieru šitého dlhodobého programu pre tieto cieľové komunity sa zvýši efektivita a dopad preventívnych aktivít a zníži sa rizikové správanie obyvateľov. Dôležitou súčasťou je tiež aktívna spolupráca s Miestnou občianskou poriadkovou službou a inými pomáhajúcimi subjektami.

Bližší popis: min. 10 preventívnych skupinových stretnutí ročne a min. 1x týždenne 2 hodiny odborného poradenstva priamo v komunite, 2x ročne vzdelávanie na vybrané témy pre dôležitých partnerov pôsobiach v komunite (napr. Miestna občianska poriadková služba a pod.) Aktivita by sa dotkla min. 50 osôb žijúcich v rizikových komunitách.

Zodpovedný garant: Mesto Nitra

- **Program osvetových prednášok a vzdelávania pre rodičov**

Zámer aktivity: rodičia ako zodpovední zástupcovia detí, ktoré prichádzajú do kontaktu s drogami musia vedieť získať reálne informácie o problematike, pomoc a podporu odborníkov. Osvetovými prednáškami a pútavým vzdelávaním sa podporia ich schopnosti riešiť situáciu s deťmi preventívne a efektívne. V prípade, že už by došlo k dlhodobému užívaniu zo strany detí, vedia sa rodičia obrátiť na profesionálov a získať relevantné informácie a poradenstvo.

Bližší popis: min. 2 osvetové prednášky na každej základnej škole ročne na vybrané témy, telefonické, mailové či osobné poradenstvo. Aktivita by sa dotkla min. 100 rodičov ročne.

Zodpovedný garant: Združenie STORM, Mesto Nitra

- **Nízkoprahový program pre deti a mládež na sídlisku Chrenová**

Zámer aktivity: nízkoprahový program pre deti a mládež oslovuje práve tú cieľovú skupinu, ktorá nevyužíva bežné ambulantné formy služieb v iných zariadeniach ako sú centrá voľného času a pod. Kontaktná práca, nadviazanie vzťahu prostredníctvom jednoduchých voľnočasových aktivít, odbornosť a partnerský prístup pracovníkov, poradenstvo pre rodičov sú kľúčovými faktormi úspechu.

Bližší popis: realizácia ambulantného nízkoprahového programu min. 3x do týždňa na 4 hodiny v poobedných až podvečerných hodinách a 5x do týždňa na min. 2 hodiny online poradenstvo pre deti a rodičov. Aktivita by sa dotkla min. 150 detí ročne a min. 45 rodičov ročne.

Zodpovedný garant: Združenie STORM, Mesto Nitra

- **Kontaktné centrum pre užívateľov drog a ich rodinných príslušníkov na sídlisku Klokočina**

Zámer aktivity: kontaktné centrum je medzistupeň pomoci ľuďom užívajúcim drogy. Ide o ambulantnú formu pomoci. Medzi najbežnejšie služby okrem výmenného servisu zdravotníckeho materiálu patrí poskytovanie poradenstva (právne, zdravotné, sociálne), preventívne aktivity, základné zdravotné ošetrenie, testovanie na krvou a pohlavne prenosné ochorenia, krízová intervencia a iné.

Bližší popis: prevádzkovanie ambulantného nízkoprahového kontaktného centra pre užívateľov drog a ich rodinných príslušníkov min. 3x do týždňa na 5 hodín a 5x do týždňa na 2 hodiny individuálne poradenstvo pre blízke osoby. Aktivita by sa dotkla min. 60 užívateľov drog a min. 40 blízkych osôb ročne.

Zodpovedný garant: Združenie STORM, Mesto Nitra

- **Program dištančného poradenstva**

Zámer aktivity: telefonické a/alebo on-line poradenstvo a krízové poradenstvo sú prioritou pri prekonávaní kritických životných situácií v súvislosti s užívaním drog a experimentovaním. Prevádzkovanie programu umožní obyvateľom mesta získať pomoc a podporu zadarmo, anonymne a v potrebné rýchlym čase.

Bližší popis: min. 2 sociálni pracovníci, poradcovia vykonávajúci dištančné poradenstvo 5x do týždňa 5 hodín denne. Poradenstvo je možné realizovať telefonicky a/alebo online. Poradcovia budú pracovať aj na aktívnej propagácii na sociálnych sieťach a internete a taktiež aktívne vyhľadávať možnú klientelu. Program je možné prepojiť aj s inými adekvátnymi aktivitami. Aktivita sa dotkne min. 70 ľudí ročne.

Zodpovedný garant: Združenie STORM, Mesto Nitra a Centrum BUDÚCNOSŤ

- **Program zamestnávania užívateľov drog**

Zámer aktivity: program je zameraný na uschopňovanie užívateľov drog v ich životnej situácii a poskytovanie možností ako si odpracovať základné potreby (napr. kolky na občiansky preukaz, splátky dlhov, výživné, lieky, jedlo a pod.). Zároveň program reflektuje aj osobitosti cieľovej skupiny a je preto postavený na reálnych cieľoch a efektívite zásahu.

Bližší popis: program by bol súčasťou nízkoprahového kontaktného centra v meste, klienti by mali možnosť pracovať min. 3x do týždňa na 5 hodín. Aktivita sa dotkne min. 60 užívateľov drog.

Zodpovedný garant: Združenie STORM, Mesto Nitra

- **FIXPOINT miesta a osvetové video**

Zámer aktivity: FIXPOINT je špecializovaná bezpečnostná nádoba, ktorá slúži na bezpečnú likvidáciu injekčného materiálu (najmä ihlôk a striekačiek). Používaním týchto nádob sa minimalizuje riziko náhodného poranenia a tým aj znižuje riziko nákazy krvou prenosných ochorení ako je žltáčka typu B alebo C. Nádoby slúžia pre obyvateľov mesta a/alebo užívateľov drog. Prostredníctvom osvetového videa sa dokáže lepšie ilustrovať správnosť manipulácie s ihlou, využitie nádoby ale aj zníženie stereotypného vnímania užívateľov drog. Súčasťou aktivity je tiež pravidelné vyhľadávanie voľne pohodeného injekčného materiálu v mestách.

Bližší popis: nádoby budú umiestnené v ďalších 3 rizikových lokalitách (2x Klokočina, 1x staré mesto) a kontrolované min. 1x do mesiaca a infekčný materiál bezpečne likvidovaný. Súčasťou aktivity bude taktiež propagácia FIXPOINTU min. 2x ročne na sociálnych sieťach a preventívnych prednáškach s využitím osvetového videa. Informácie o možnosti využiť nádobu budú spracované

aj do edukačného letáku a distribuované do mestských úradných tabúl. Aktivita sa dotkne min. 7500 obyvateľov ročne a vyzbiera sa min. 150 ks injekčného materiálu ročne.

Zodpovedný garant: Združenie STORM, Mesto Nitra

- **Pobytové krízové centrum pre užívateľky drog, zažívajúce násilie v blízkych vzťahoch**

Zámer aktivity: mnohé užívateľky drog zažívajú vo svojom živote krátkodobo i dlhodobo násilie. Krízové centrum vytvára priestor na základnú stabilizáciu, ochranu, bezpečie pre obeť násilia. V súčasnosti neexistuje možnosť, aby žena - užívateľka drog, našla pomoc v situácií, kedy zažíva násilie. Krízové centrum poskytuje ubytovanie, krízovú pomoc, podporné služby, ktoré by zaistili bezpečie a zároveň by to mohlo byť odrazovým bodom pre zlepšenie životnej situácie.

Bližší popis: krízové centrum bude disponovať 2 lôžkami pre 2 klientky na max. 6 mesiace, počas ktorých sa musí zúčastniť krátkodobej terapie a zúčastňovať poradenstva súvisiaceho s násilím. Po stabilizovaní krízovej situácie budú môcť klientky využiť ďalšie odborné služby – centrá pre deti a rodiny na vykonávanie resocializačného programu, útulky, psychiatrické kliniky a pod. Súčasťou bude taktiež vzdelávanie pracovníkov v danej špecifickej téme, ktorá sa bude realizovať min. v rozsahu 30 hodín ročne a skupinová supervízia pracovníkov v min. rozsahu 25 hodín ročne. Aktivita sa dotkne min. 5 žien ročne a min. 4 pracovníkov ročne.

Zodpovedný garant: Združenie STORM, Mesto Nitra

- **Program terciárnej resocializácie**

Zámer aktivity: zahŕňa zintenzívnenie využívania alternatívnych trestov, zamestnávanie v rámci postpenitenciarnej starostlivosti, možnosti krátkodobých foriem ubytovania, poradenstva a svojpomocných skupín pre ľudí po výkone trestu a odňatia slobody.

Bližší popis: program terciárnej resocializácie bude disponovať min. 4 lôžkami pre klientov, ktorých prepustili z výkonu trestu odňatia slobody na max. 12 mesiacov. Klienti sa budú musieť zúčastňovať terapeutického programu a dosahovať individuálne nastavené ciele (získať zamestnanie, budovať rodinné či iné blízke vzťahy, riešenie dlhov a pod.). Súčasťou bude taktiež doplnkové vzdelávanie pracovníkov v danej špecifickej téme, ktorá sa bude realizovať min. v rozsahu 30 hodín ročne a skupinová supervízia pracovníkov v min. rozsahu 25 hodín ročne. Aktivita sa dotkne min. 4 klientov ročne a min. 4 pracovníkov ročne.

Zodpovedný garant: Združenie STORM, Zbor väzenskej a justičnej stráže, Mesto Nitra

- **Doplnenie bezpečnostnej rady mesta o odborníkov**

Zámer aktivity: bezpečnostná rada sa skladá z predstaviteľov štátnej a mestskej polície, mesta, hasičov, UPSVR SR. Jej úlohou je riešenie mnohých tém - od poriadku a bezpečnosti v kritických častiach mesta, cez problémy s obyvateľmi, užívanie drog a iné. Je dôležité, aby rada bola doplnená aj o ďalších odborníkov podľa daných problematík a aby rada fungovala efektívne a aktuálne. Nevyhnutným krokom je aj vyhodnocovanie výstupov rady.

Bližší popis: odborníci budú nominovaní na základe návrhov min. 1x ročne. Bezpečnostná rada bude zasadať min. 3x ročne a/alebo podľa potreby.

Zodpovedný garant: Mesto Nitra

- **Spolupráca s Radou seniorov**

Zámer aktivity: osвета seniorom, ktorí experimentujú či užívajú drogy (škodlivé užívanie tabletiiek, kombinovanie viacerých látok) v meste výrazne absentuje. Spolupráca s Radou seniorov a zariadeniami sociálnych služieb pod správou mesta v súvislosti s problematikou umožní cielené informovanie, preventívne aktivity a včasné intervencie.

Bližší popis: preventívne rady a možnosti pomoci a poradenstva budú distribuované pomocou letákov v min. počte 5000 ks. Zároveň budú realizované min. 2 edukačné prednášky ročne pre záujemcov a poskytované dištančné a/alebo osobné poradenstvo (súčasť iných preventívnych programov)

Zodpovedný garant: Mesto Nitra, Rada seniorov, Centrum BUDÚCNOSŤ

- **Zvýšenie informovanosti o problematike rizikového správania smerom k verejnosti**

Zámer aktivity: kvalitná a dostatočná osвета obyvateľov mesta dostupnými informačnými kanálmi je jedným z dôležitých prvkov prevencie a pri včasnej intervencii rizikového správania.

Bližší popis: články o prevencii rizikového správania so špecifickým zameraním na drogy a násilie a ďalšie vybrané témy podľa potreby mesta v danej oblasti bude zakomponované aj do obsahu Radničných novín, web stránky mesta, facebooku, instagramu, newsletter a pod. v rozsahu min. 2 články ročne.

Zodpovedný garant: Mesto Nitra

Možnosti riešenia problematiky domáceho násilia, násilia páchaného na ženách, deťoch

Cieľové skupiny

Násilie sa týka viacerých skupín - detí, mladých ľudí, žien, starších ľudí, mužov. Má rôzne formy a podoby. Následky násilia sú často dlhodobé a ovplyvňujú kvalitu života obetí. Násilie voči akémukoľvek jednotlivcovi je porušením jeho základných ľudských práv a slobôd. Medzi najzraniteľnejšie skupiny ohrozované násilím patria deti, ženy a seniori. Práve na tieto cieľové skupiny budú fokusované opatrenia tejto stratégie.

Cieľovými skupinami stratégie sú :

- obeť domáceho násilia vo všeobecnosti (muži, ženy, deti, seniori)
- deti ohrozené násilím, týraním, sexuálnym zneužívaním
- ženy zažívajúce násilie,
- starší ľudia

Obete domáceho násilia

V roku 2017 bol na Slovensku realizovaný výskum v oblasti domáceho násilia (Filadelfiová, Gerbery, Vítek, 2017), z ktorého vyplýva, že skúsenosť s partnerským násilím uvádzalo 36 % mužov a 73% žien zo vzorky. Domáce násilie a sexuálne násilie v intímnych vzťahoch sa u mužov zaznamenalo na úrovni 0,1 % a u žien 3 %. Varovným signálom tohto výskumu je uvádzaný vysoký počet respondentov, ktorí zažívali násilie v detskom veku. Mimoriadne časté boli najmä facky, ktoré vo výskume uviedla takmer tretina mužov a pätina žien. Analýza empirických údajov poukázala, že domáce násilie zasahuje všetky skupiny žien a mužov Slovenska vymedzené všetkými demografickými znakmi. Zatiaľ čo muži sa stretli najmä s násilím zo strany iných blízkych členov rodiny, u žien prevládala ako páchatel násilia ich súčasný alebo bývalý partner. Násilie v partnerskom vzťahu udávalo 6,9 % respondentov, ale až 16 % respondentiek.

Násilie páchané na deťoch a mladých ľuďoch

Zo Stratégie Rady Európy o právach dieťaťa v kontexte strategického cieľa zameraného na odstraňovanie všetkých foriem násilia vyplýva, že hlavnou obavou detí a mladých ľudí je násilie, ktoré sa má považovať za prioritnú otázku. Deti a mladí ľudia sú znepokojení dopadom násilia a kriminality na ich životy a necítia sa byť dostatočne chránení, napr. pred šikanovaním, rodovo motivovaným násilím, mládežníckym násilím, telesným trestaním, sexuálnym vykorisťovaním

a sexuálnym zneužívaním v rodinách, v škole, v náhradnej starostlivosti a v médiách, vrátane sociálnych online médií. Keď už odhalia zneužívanie, sú detské obeť často vystavené sekundárnemu prenasledovaniu, keďže niektoré postupy ohlasovania, vyšetrovania a súdneho konania v mnohých prípadoch nerešpektujú ich práva, potreby a názory. Obdobná situácia sa týka detí a mladých ľudí na Slovensku. Z posledného prieskumu na Slovensku z roku 2017, zameraného na prevalenciu násilia na deťoch v 8. a 9. ročníkoch ZŠ, vyplýva, že skúsenosť detí s násilím – zanedbávaním, fyzickým, psychickým či sexuálnym násilím uviedlo až 70 % detí z tejto populácie, čo je približne 63 000 detí. Závažné fyzické násilie s následkom zranenia v domácom prostredí zo strany dospelého, ktorý sa o dieťa stará, uviedlo vo vzorke 9 % detí, čo v absolútnych číslach predstavuje približne 8 000 detí. V týchto číslach však nie sú obsiahnuté iné vekové kategórie detí. Zahraničné výskumy deklarujú, že každé **piate dieťa** je obeťou sexuálneho zneužívania a najviac ohrozenou skupinou sú deti vo veku od 0 - 3 rokov, kedy podľa výskumov najčastejšie dochádza k sexuálnemu násiliu. Mimoriadne ohrozenou cieľovou skupinou sú deti so zdravotným postihnutím. Dokazujú to aj výsledky z realizovaného prieskumu IVPR z roku 2014, ktoré deklarujú, že deti so zdravotným postihnutím z prieskumnej vzorky boli dvojnásobne častejšie vystavené emocionálnemu, fyzickému týranu zo strany rodičov, 2,09-krát viac sexuálnemu zneužívaniu a viac ako trojnásobne boli častejšie vystavené zneužívaniu cez internetové siete.

Násilie páchané medzi deťmi – šikanovanie, kyberšikanovanie, grooming

Násilie v akejkol'vek podobe zanecháva na dieťati trvalé stopy. Deti často prenášajú vzorce správania, ktoré zažívajú v domácom prostredí. Pokiaľ sa takéto násilné správanie vyskytuje v blízkosti dieťaťa, to ho uplatňuje aj v iných sociálnych vzťahoch, najmä v rovesníckych. V prípade týraných, sexuálne zneužívaných detí môže ísť o formu obrany, spôsob ako sa vysporiadať s následkami násilia. Výskum realizovaný IVPR z roku 2017, poukazuje aj na vysoký výskyt násilia medzi deťmi. Až 57 % z výskumnej vzorky uviedlo násilie zo strany spolužiakov/čiek, čo v prepočte na populáciu detí 8. - 9. ročníkov je cca 53 000 detí. Násilie páchané medzi deťmi sa označuje aj pojmom šikana a priama forma šikanovania prostredníctvom komunikačných technológií (prostredníctvom telefónu, tabletu internetu, sociálnych sietí) kyberšikanovanie. Obeťou šikany, kyberšikany a groomingu sa môže stať každé dieťa. Výskum realizovaný Slovenským strediskom pre ľudské práva z roku 2018, zameraný na výskyt šikany na školách na vzorke 2 895 žiakov, poukazuje na to, že až 43,4 % detí na základných školách uviedlo občasný výskyt a 8,4 % častý výskyt šikany. Násilie, šikanovanie, kyberšikanovanie, grooming v školskom prostredí, ale aj mimo neho nemožno bagatelizovať. Bezpečné školské prostredie a zabezpečovanie primárnej a sekundárnej prevencie si vyžaduje súčinnosť pedagógov,

psychológov, ďalších odborníkov/ preventistov, rodičov a koordinovaný prístup. Výskum poukazuje aj na dôležitosť prehĺbovania poznatkov rodičov o prevencii agresie detí, usmernenia ich aktivít na internete a o rizikách kyberpriestoru ale aj o potrebe využívania vzdelávacích, preventívnych a intervenčných programov.

Násilie páchané na ženách

Násilie páchané na ženách je v súlade s medzinárodným konceptom ľudských práv chápané ako porušovanie základných ľudských práv a forma diskriminácie žien. Násilie v intímnych vzťahoch alebo partnerské násilie zahŕňa všetky činy telesného násillia, sexuálneho násillia, psychického a ekonomického násillia, ktoré sa vyskytuje medzi súčasnými alebo bývalými manželmi, partnermi, bez ohľadu na to, či páchatel má alebo v minulosti mal so ženou zažívajúcou násilie spoločnú domácnosť. Z hľadiska praxe to znamená, že k násilliu na ženách v intímnych vzťahoch dochádza väčšinou za zatvorenými dverami a ide v ňom o uplatnenie moci, nejedná sa o jednorazový atak, ale o opakované násilie charakteristické svojou dynamikou a vývojom. Slovensko sa stalo aj súčasťou celosvetového výskumu Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA – Fundamental Rights Agency), ktorá bola uskutočnená na základe rozhovorov s viac ako 40 000 ženami. Výsledky v SR ukázali, že viac ako 25% žien zažilo počas svojho života násilie od bývalého partnera a 12% žien od súčasného partnera, čo predstavuje približne 140 000 žien. Násilie od akéhokoľvek muža počas svojho života zažila **každá tretia slovenská žena (34 % žien)**. Z reprezentatívneho výskumu (Očenášová, Michalík, 2017) vyplýva, že 71 % žien so skúsenosťou sexuálneho násillia ho zažilo zo strany iného muža a 38 % žien ho zažilo v partnerskom vzťahu.

I napriek tomu, že v predchádzajúcich rokoch došlo k viacerým pozitívnym zmenám (vznik bezpečných ženských domov, poradenských centier, národnej linky pre ženy zažívajúce násilie, obeť domáceho násillia), závažným problémom nielen v oblasti domáceho násillia, ale aj násillia páchaného na ženách vo všeobecnosti, je už viac ako tridsaťročná stigma z neuchopenia jasného a dostatočného financovania služieb, nedostatočných opatrení pre obeť domáceho násillia, pre ženy zažívajúce násilie a ich deti. S podporou NFM, štátneho rozpočtu, ESF, súkromných zdrojov sa postupne vytváral systém podpory a ochrany. Jeho pokračovanie nie je doposiaľ systémovo zastrešené a jeho základy stoja na grantovom financovaní a v mnohých prípadoch aj na finančnom poddimenzovaní, s čím súvisí aj kvalita poskytovaných služieb, jej rozvoj, či výchova špecialistov či špecialistiek v tejto oblasti. V systéme chýba dostatok poradenských a terénnych pracovísk, bezpečných ženských domov, zariadení pre obeť domáceho násillia, multiinštitucionálna spolupráca a dôležité aj zákonne prepojenie inštitútu vykazovania so sociálnymi službami.

Násilie páchané na starších ľudľoch

Ďoraz častejšie medializované prípady násilia často krát aj brutálneho charakteru potvrdzujú, že osoby vyššieho veku sa vo zvýšenej miere stávajú obeľami zlého zaobchádzania, alebo konkrétnych trestných činov. Rizikovosť seniorov je zvýšená aj z dôvodu zhoršeného zdravotného stavu, zraku, sluchu, pamäti či poklesu ďalších kognitívnych schopností. Presné štatistiky, ktoré by odhaľovali skutočnú mieru výskytu násilia páchaného na senioroch neexistujú, pretože domáce násilie býva väčšinou latentné čo zapríčiňuje len malé množstvo záznamov z ohlasovania takýchto prípadov. Na Slovensku nebol v problematike násilia na senioroch realizovaný relevantný reprezentatívny výskum. Jeden z medializovaných prieskumov, realizovaného Fórum pre starším, ktorý bol podporený aj skúsenosťami z prevádzkovania Seniorlinky, z roku 2014 potvrdzuje pomerne vysokú latentnosť násilia páchaného na starších ľudľoch.

Prieskum bol realizovaný na vzorke 375 senioroch vo veku od 55 – 85 rokov a deklaruje závažnosť problematiky násilia páchaného na senioroch formu závažného zanedbávania starostlivosti až týrania. Viaceré formy násilia uviedli respondenti prieskumu v prostredí rodiny, až 46,41 %, v zdravotníckych zariadeniach 32,53 % a v zariadeniach soc. služieb 21,06 %.

V domácom prostredí dochádza najčastejšie k ekonomickému násiliu (branie dôchodku, nemožnosť s ním slobodne disponovať, čím chýbajú seniorom financie na nákup liekov, životných potrieb). Seniori sa vo zvýšenej miere stretávajú s nátlakom na prepis majetku, ponížujúce správanie, vydieranie, bitky, bývanie v pivnici, vyčleňovanie, nedôstojné zaobchádzanie, odopieranie základných životných potrieb, jedla, neposkytnutie základnej zdravotnej starostlivosti až dochádza k zhoršeniu zdravotného stavu a k smrti.

Násilie na senioroch je najmenej rozpracovanou témou, chýbajú systémové opatrenia na predchádzanie násilia na senioroch, konkrétnu pomoc a podporu ale aj absencia vzdelávania v oblasti identifikácie a všeobecnej informovanosti. V prípade, ak senior zažíva niektoré prvky násilia, je dôležité, aby disponoval dostatočnými informáciami o krízových centrách a telefonických linkách pomoci, ktoré by mu v kritickej situácii mohli pomôcť. Zaujímavou skutočnosťou v oblasti násilia páchaného na senioroch v interpretácii prieskumu bol medzigeneračný prenos, a to v kontexte smerom k seniorom, že pokiaľ ako rodičia používali neprimerané tresty a násilie vo výchove detí, násilie v starobe naopak zažívali od svojich detí.

Najväčšie problémy zaznamenané za posledných 5 rokov v meste Nitra v kontexte domáceho násilia, násilia páchaného na ženách, deťoch

Oblasť prevencie, informovanosti a vzdelávania v téme

- Nesystémová, nekoordinovaná prevencia v oblasti domáceho násilia, násilia páchaného na ženách, deťoch, medzi deťmi a senioroch, medzi mladými ľuďmi a všeobecne nedostatočná informovanosť verejnosti - chýbajúce programy, chýbajúci vzdelávaní preventisti, neexistujúci systémový prístup step by step. Namiesto toho sú realizované nesystémovo ad hoc aktivity, nespolupráca medzi jednotlivými subjektmi, neznalosť programov jednotlivých aktérov v prevencii, nezosúladenie existujúcich preventívnych aktivít, nedostatočná prevencia na školách, školských kluboch, v oblasti mimoškolskej činnosti zameraná na prevenciu násilia, šikanovania, kyberšikanovania a groomingu ako aj identifikáciu a intervenciu.
- Obmedzený a nejednotný prístup k informáciám smerom k laickej verejnosti v oblasti domáceho násilia, násilia páchaného na ženách a deťoch a smerom k rizikovým skupinám, potenciálnym obetiam - absencia jednotného informačného koordinovaného systému na úrovni mesta v spolupráci s ďalšími subjektami ako je napr. UPSVAR Nitra, neštátnymi subjektami, akreditovanými subjektami, mestom Nitra, koordinátormi ochrany detí, skupiny odborníkov zameraných na pomoc ženám zažívajúcim násilie a ich deťom na úrovni kraja, zdravotníkov.
- Obmedzený prístup ku vzdelávaniu ohľadom problematiky domáceho násilia, násilia páchaného na zraniteľných skupinách - ženách, deťoch, senioroch pre odbornú (pedagógov, vychovávateľov, pracovníkov v oblasti mimoškolskej činnosti, rodičov, opatrovateľov a opatrovateľky) a laickú verejnosť (rodičov, náhradných rodičov, pestúnov). Vzdelávanie je realizované viac svojpomocne a iba ad hoc, i napriek tomu, že viaceré organizácie disponujú s kvalitnými vzdelávacími modulmi.

Oblasť systémovej multiinštitucionálnej spolupráce

- Nižšia úroveň prepojenia jednotlivých odborníkov a inštitúcií, ktoré sa stretávajú s problematikou domáceho násilia, násilia páchaného na ženách, násilia páchaného na deťoch, násilia na zraniteľných skupinách. Viaceré štátne, neštátne organizácie, jednotlivci a samospráva vykonávajú na území mesta Nitry rôzne aktivity, programy

a projekty prevádzkujú špecializované poradne, zariadenia. Tieto organizácie medzi sebou úzko nespolupracujú, často iba formálne, nevytvárajú priestor na spoločné postupy, pomoc a ochranu obetí, čo eliminuje úroveň komplexnej koordinovanej pomoci a ochrany, a tým pádom aj vytvorenie komplexnejšej podpornej siete, včasnú identifikáciu a včasnú pomoc a podporu.

Oblasť krízovej intervencie, sociálnych služieb, ochrany, podpory a následnej pomoci obetiam domáceho násillia, ženám zažívajúcim násillie, týraným, sexuálne zneužívaným deťom

- Nesystematické, dlhodobé poddimenzované financovanie služieb pre všetky cieľové skupiny. Organizácie, ktoré poskytujú služby, už viac ako 20 rokov zápasia s nedostatkom a najmä neistotou financovania, čo znemožňuje nastavenie dlhodobých plánov či priorit, vytvára frustráciu, poddimenzovanie pracovníkov, vedie k syndrómu vyhorenia a pod. Zároveň to vedie často k nestabilite služieb či už terénnych, ambulantných alebo priamo rezidenčných.
- Personálne poddimenzované poradne a poradenské centrá pre oblasť násillia páchaného na ženách, domáceho násillia v Nitre (3) - Centrum Slniečko, n. o. – obeť domáceho násillia, ženy zažívajúce násillie všeobecne, Združenie STORM a BUDÚCNOSŤ, n. o. – ženy zažívajúce násillie v kontexte závislostí. Finančné poddimenzovanie úzko súvisí s personálnym poddimenzovaním, čo spôsobuje fluktuáciu, znižovanie úrovne poskytovaných služieb, nedostatok kapacít na poskytovanie pomoci a podpory a v neposlednom rade aj nedôveru.
- Absencia špecializovaného poradenského a podporného centra pre znásilnené ženy.
- Personálne poddimenzovanie a absencia širšieho multidisciplinárneho prepojenia v špecializovanom poradenskom centre pre deti so syndrómom CAN, absentuje multidisciplinárne prepojenie a spolupráca, vzájomná koordinácia. Chýba aj legislatívne zakomponovanie tejto spolupráce a jej zásad.
- Nízky počet rodinných miest (ubytovacích kapacít) pre ženy zažívajúce násillie a ich deti.
- Chýbajúce systémové opatrenie zamerané na následnú pomoc obetiam domáceho násillia, násillia páchaného na ženách – dostupná a rýchla finančná podpora a podpora bývania .

Návrhy riešení problémov v kontexte domáceho násilia, násilia páchaného na ženách, deťoch v meste Nitra na obdobie 5 rokov

Oblasť domáceho násilia, násilia páchaného na ženách a deťoch

- **Špecializovaná dotačná schéma**

Zámer: Vytvoriť špeciálnu dotačnú schému na oblasť domáceho násilia, násilia páchaného na ženách, deťoch na oblasť prevencie, vzdelávania v tejto téme a multiinštitucionálnej spolupráce.

Bližší popis: Mesto Nitra v súčasnosti nemá a ani v minulosti nemalo vytvorenú dotačnú politiku zameranú na špecifickú oblasť – ženy zažívajúce násilie a ich deti a obeť domáceho násilia. V meste Nitra túto oblasť pokrývajú predovšetkým 3 organizácie. Združenie STORM a BUDÚCNOSŤ, n. o. realizujú služby na pomoc ženám zažívajúcim násilie v kontexte závislostí. Centrum Slniečko, n. o., vytvorilo systém pomoci pre ženy zažívajúce násilie, deti a obeť domáceho násilia pre NSK a to od telefonického kontaktu cez bezplatnú poradenskú pomoc (právnú, sociálnu a psychologickú) cez krízovú intervenciu s možnosťou ubytovania až do zastabilizovania v útulku, či zabezpečenia štartovacieho ubytovania v spolupráci s ďalšími partnerom. Z prieskumu realizovaného Nadáciou SOCIA, sa ukazuje ako jedným z vážnych problémov, na ktorú verejnosť v Nitre reflektuje, práve problematika násilia páchaného na ženách, deťoch, problematika domáceho násilia. Z týchto dôvodov je dôležité vytvoriť špecifický fond na podporu služieb a ich udržateľnosť pre vyššie uvedenú cieľovú skupinu obyvateľstva v Nitre.

Dopady: stabilizácia systému na pomoc ženám zažívajúcim násilie, týraným a sexuálne zneužívaným deťom a obetiam domáceho násilia, zachytenie prípadov násilia včas a včasná poskytnutie pomoci prostredníctvom vzdelávania odborníkov pracujúcich s rôznymi cieľovými skupinám, funkčný, stabilný, prepojený systém = včasná pomoc a podpora, nižšia miera ohrozenia, včasná eliminácia následkov, vyššia šanca znovuzapojenia sa do bežného života – pracovného, rodinného a účinná ochrana ľudských životov pred násilím, rozvoj služieb a spolupráce so subjektami, ktoré vstupujú do riešenia problematiky násilia páchaného na deťoch, násilia páchaného na ženách a obetiach domáceho násilia.

Zodpovedný garant: Mesto Nitra

Oblasť prevencie, informovanosti a vzdelávania v téme

- **Systémový prístup k prevencii násilia a realizácia preventívnych programov**

Zámer: Vytvoriť koordinovaný vzájomne spolupracujúci systém prevencie v oblasti domáceho násillia, násillia páchaného na ženách, násillia páchaného na deťoch a medzi deťmi (šikanovania, kyberšikanovania, groomingu).

Bližší popis: Na realizáciu tohto zámeru bude potrebné skordinovať všetky zložky prevencie a vytvoriť vzájomné koordinovaný systém prevencie preventívnych aktivít. Dôležitá bude funkcia koordinátora, ktorú môže prevziať na seba jeden zo subjektov, prípadne poverený pracovník z mesta Nitry. Jeho úlohou bude zosúladiť jednotlivých aktérov prevencie a realizovaných programov.

V realizácii preventívnych programov je dôležité zaradiť :

1/pokračovanie pôvodného slovenského preventívneho programu „**KOZMO a jeho dobrodružstvá**“. S prevenciou násillia je dôležité začínať už v predškolskom veku. Najbližšie k dieťaťu má pedagóg, preto je dôležité zaškoliť v šírení preventívneho programu najmenej 100 pedagógov v predprimárnom a primárnom vzdelávaní, poskytnúť im zdieľanie jeho zážitkov a zabezpečiť supervíziu. (Centrum Slniečko, n. o.)

2/ program pre rodičov, zameraný na prevenciu násillia „KOZMO na doma“

3/realizácia interaktívnych preventívnych aktivít v téme násillia v zariadeniach pre matky s deťmi na území mesta Nitry, študentov stredných škôl (KRPZ Nitra) a organizácia interaktívnych dialógov pre študentov stredných škôl (IK PON)

4/ preventívny program v marginalizovaných rómskych komunitách

5/ realizácia preventívnych, vzdelávacích a intervenčných programov zameraných na prevenciu šikanovania, kyberšikanovania a groomingu.

Zodpovední garanti: Mesto Nitra, Centrum Slniečko, n. o., KRPZ Nitra, IK PON, Združenie STORM, Mestská polícia v Nitre

- **Prístup k relevantným informáciám**

Zámer: Vytvoriť informačný systém k téme domáceho násillia, násillia páchaného na ženách, deťoch, senioroch smerom k laickej verejnosti a smerom k rizikovým skupinám, potenciálnym obetiam.

Bližší popis: Obete domáceho násillia často nevedia, že sa stali obeťami. Násilné ataky, ponižovanie, bitky považujú za bežné správanie partnera či rodiča, ktorých sa snažia obhajovať, ospravedlňovať a aj keď sú neprímerane bité, považujú to za ich vlastnú vinu. Vo verejnosti stále prevládajú viaceré mýty napr. že dieťa si bitku zaslúžilo, lebo neposlúchalo, že žena si bitku zaslúžila, lebo dobre nenavarila, lebo provokovala, lebo dobre neupratala. Tieto mýty je dôležité vyvracať, a to poskytovaním a prístupom k relevantným informáciám. Je dôležité, aby mesto Nitra sa zapojilo

aktívne do aktivít, ktoré vyvracajú jednotlivé mýty, aby zabezpečilo v spolupráci s odborníkmi a partnermi relevantné informácie pre laickú verejnosť o téme domáceho násillia, násillia páchaného na deťoch a medzi deťmi, násillia páchaného na ženách, senioroch a zabezpečilo relevantné mediálne výstupy aj prostredníctvom Mestskej polície v Nitre a informačných materiálov, informácií na web stránke a dostupných kanáloch mesta, podpora medializácie témy.

Zodpovední garanti: Mesto Nitra, Mestská polícia Nitra

Spolupracujúce organizácie: Centrum Slniečko, n. o., Združenie STORM, BUDÚCNOSŤ, n. o., NSK, IK PON, KRPZ Nitra, ÚPSVaR Nitra

- **Vzdelávanie v téme násillia**

Zámer: Vytvoriť a sprístupniť systém vzdelávania pracovníkom, ktorí vstupujú do problematiky násillia páchaného na ženách, domáceho násillia, ohrozenia detí týraním, sexuálnym zneužívaním.

Bližší popis: V prípade, ak sa dieťa alebo obeť násillia zdôverí s násillím a prvá osoba, s ktorou sa so svojou traumatickou skúsenosťou podelí ju spochybní a nedôveruje jej, prax ukazuje, že sa dlho a často nikdy nikomu nezdôverí. Preto je dôležité, aby pedagógovia, sociálni pracovníci, pracovníci voľnočasových aktivít, pracovníci sociálnych služieb dokázali identifikovať znaky násillia v jeho rôznych formách, komunikovať s obeťou, poskytnúť jej podporu a ochranu tak, aby nedochádzalo k druhotnej viktimizácii.

Vzdelávanie zamerané na násillie by malo mať nasledujúcu formu:

- 1/ workshopy pre študentov zamerané na prevenciu násillia
- 2/ e-learningové vzdelávanie na tému syndrómu CAN, násillia páchaného na ženách
- 3/ diskusné prednášky na tému obchodovania s ľuďmi
- 4/ prednášky a interaktívne dialógy pre študentov stredných a vysokých škôl o téme násillia páchaného na ženách, násillia páchaného na deťoch
- 5/ Modriny na duši I – vzdelávacie moduly zamerané na sexuálne zneužívanie detí
- 6/ Modriny na duši II – vzdelávacie moduly zamerané na psychické týranie detí
- 7/ Modriny na duši III – vzdelávacie moduly zamerané na domáce násillie

Zodpovedný garant: Mesto Nitra

Spolupracujúce subjekty: Centrum Slniečko, n. o., Združenie STORM, BUDÚCNOSŤ, n. o., Mestská polícia Nitra, IK PON, NSK, KR PZ

Oblasť systémovej multiinštitucionálnej spolupráce

- **Multiinštitucionálna spolupráca**

Zámer: Prepojenie odborníkov a inštitúcií na úrovni mesta Nitra za účelom účelnej koordinácie prípadov domáceho násilia, násilia páchaného na ženách, skoordiovanie aktivít, programov, projektov a postupov v prípadoch domáceho násilia, násilia páchaného na ženách, deťoch.

Bližší popis: Prepojenie jednotlivých odborníkov si vyžaduje vytvoriť, resp podporiť vytvorenie multidisciplinárnej skupiny (skupín) so zameraním na deti, ženy, seniorov, zorganizovať a skoordiovat' pravidelné stretnutia na štvrťročnej báze zamerané na prezentáciu projektov, programov, aktivít jednotlivých aktérov v téme domáceho násilia, násilia páchaného na ženách, násilia páchaného na deťoch a medzi deťmi, vytváranie spoločných projektov, postupov, čo môže v konečnom dôsledku znamenať účinnú spoluprácu pri riešení závažných prípadov domáceho násilia, násilia na deťoch, ženách, senioroch. Naplnenie si vyžaduje aktívnu spoluprácu koordinátora (bud' zo strany mesta Nitra, druhého garanta, alebo spolupracujúceho subjektu).

Zodpovední garanti: Mesto Nitra, Centrum Slniečko, n.o.

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR Nitra, Mesto Nitra, BUDÚCNOSŤ, n. o., Združenie STORM, organizácie pracujúce v oblasti sociálnych služieb, zdravotníctva, polície, školy, CPPPAP, atď.

Oblasť krízovej intervencie, sociálnych služieb, ochrany, podpory a následnej pomoci obetiam domáceho násilia, ženám zažívajúcim násilie, týraným, sexuálne zneužívaným deťom

- **Stabilizácia a rozšírenie ubytovacích kapacít**

Zámer: zastabilizovanie a rozšírenie ubytovacích kapacít pre ženy zažívajúce násilie a ich deti a pre obe domáceho násilia v meste Nitra

Bližší popis: V meste Nitra realizuje služby spojené s možnosťou utajeného ubytovania iba jediná organizácia – Centrum Slniečko, n. o. s kapacitou najviac 24 miest. 17 miest v Bezpečnom ženskom dome (zariadenie núdzového bývania) a 7 miest v Bezpečnom dome (útulku). Každoročne však stojí pred dilemou, či dokáže tieto špecializované zariadenia prevádzkovať, nakoľko príspevok a jeho výška na prevádzku je každý rok z VUC neistá. Tieto miesta sú vyčlenené pre klientky z celého NSK. Cieľom opatrenia je zastabilizovať a zvýšiť počet miest pre mesto Nitra o 3 rodinné miesta, t. j. o 7 miest, kde bude vyhradené najmenej 1 miesto v prípade potreby pre znásilnenú ženu.

Zodpovední garanti : Mesto Nitra, Centrum Slniečko, n. o.

- **Stabilizácia a rozšírenie kapacít poradenských centier**

Zámer: zastabilizovanie a rozšírenie kapacít poradenských centier pre ženy zažívajúce násilie, obeť domáceho násillia, ženy zažívajúce násilie v kontexte závislostí a zriadenie špecializovaného poradenského centra pre znásilnené ženy.

Bližší popis: Dôležitou súčasťou v systémovej pomoci ženám zažívajúcim násilie, obetiam domáceho násillia je odborný profesionálny prístup. V rámci mesta Nitry poskytujú odborné poradenstvo v tejto oblasti Združenie STORM, BUDÚCNOSŤ, n. o., tieto 2 organizácie v kontexte závislostí a Centrum Slniečko, n. o. obetiam násillia bez iných špecifik, najmä s prepojením na právnu, sociálnu a psychologickú podporu. Nitra ako krajské mesto by mala mať dostupné najmenej jedno špecializované multidisciplinárne poradenské centrum pre ženy zažívajúce násilie, pre obeť domáceho násillia a znásilnené ženy. Z tohto pohľadu je dôležité vzájomnou spoluprácou zastabilizovať poradenské centrá a rozšíriť o špecialistov, najmenej o 3 v oblasti psychológie/psychoterapie, sociálnej práce, práva a služieb v oblasti advokácie a zdravotnej starostlivosti.

Zodpovední garanti: Mesto Nitra, Centrum Slniečko, n. o., Združenie STORM, BUDÚCNOSŤ, n. o.

- **Stabilizácia a rozšírenie kapacít poradenského centra pre týrané, sex. zneužívané deti**

Zámer: Rozšírenie kapacít poradenského centra pre týrané, sexuálne zneužívané deti. V meste Nitra, konkrétne prostredníctvom Centra Slniečko, n. o. pracuje odborný tím so zameraním na týrané, sexuálne zneužívané deti. Na Slovensku majú akreditované takéto špecializované centrum iba 2 organizácie. Zo strany UPSVAR je však finančný príspevok na prevádzku značne poddimenzovaný, nestabilný, čo spôsobuje závažné problémy s jeho prevádzkovaním, udrжанím a stabilitou odborných pracovníkov.

Bližší popis: Týranie a sexuálne zneužívanie detí, či vo všeobecnosti násilie páchané na dieťaťati je jedným z najzávažnejších porušení Dohovoru o detských právach. O tom, že násilie prežíva veľká časť detskej populácie svedčia viaceré relevantné prieskumy (IVPR, 2014, 2017), ktoré deklarujú vysoké percentá detí z populácie, ktoré zažili nejakú z foriem násillia. Cieľom opatrenia je zastabilizovať špecializované centrum a rozšíriť kapacity o špecialistov z oblasti psychoterapie, klinickej psychológie, psychiatrie a sociálnej práce. Postupne najmenej 4.

Zodpovední garanti: Mesto Nitra, Centrum Slniečko, n. o.

- **Systém následnej podpory obetiam domáceho násillia**

Zámer: Vytvoriť, spracovať a implementovať systém podpory obetiam domáceho násilia v meste Nitra. I napriek tomu, že ide o tému, ktorá závažným spôsobom ovplyvňuje životy mnohých žien, detí, seniorov a mužov, doposiaľ nebola vytvorená a v meste Nitra realizované opatrenia v oblasti následnej podpory obetiam domáceho násilia.

Bližší popis: Obete domáceho násilia v mnohých prípadoch prichádzajú o všetko. Poradenské centrá, či bezpečný ženský dom prijíma napr. ženy zažívajúce násilie, často iba v oblečení, v ktorom sa im a deťom podarilo utiecť z domu. Preto je veľmi dôležité vytvorenie finančnej rezervy v rozpočte mesta Nitry pre obete domáceho násilia, jednak na riešenie krízovej situácie (jednorázový finančný príspevok) a neskôr ako podporu na bývanie, či už formou vyčlenenia cca 3 – 5-tich bytových jednotiek na tieto účely, alebo vyčlenením príspevku na nájomné.

Zodpovední garanti : Mesto Nitra, Centrum Slniečko, n. o.

**Prílohy stratégie možností riešenia rizikového správania so zameraním na
problematiku drog a eliminácie domáceho násillia, násillia páchaného na ženách
a deťoch na území mesta Nitra**

Možnosti riešenia drogovej problematiky

(prílohy)

Teoretické východiská o drogovej problematike a drogovej prevencii

Drogová závislosť, drogy – problém, s ktorým spoločnosť na celom svete zápasí mnoho rokov. Aj napriek tomu, že je nepochybné, že užívanie drog poškodzuje zdravie, nie je ono samotné v našej krajine trestné, s výnimkou užitia v situáciách, keď to zákon zakazuje, ako napr. v zamestnaní alebo pri vedení motorových vozidiel. Nelegálne je držanie, výroba a distribúcia drog (Trestný, 2020).

Drogová problematika je veľmi široká a je podmienená politickými, kultúrnymi i sociologickými faktormi krajiny.

Základným dokumentom Slovenskej republiky v oblasti protidrogovej problematiky opierajúci sa o predchádzajúce protidrogové stratégie v súlade s úrovňou súčasného poznania fenoménu drog je Národná protidrogová stratégia na roky 2013 – 2020 (Národná, 2020) a vychádza z Protidrogovej stratégie Európskej únie na rovnaké obdobie 2013 – 2020. Národná protidrogová stratégia na obdobie 2013 - 2020 je prejavom politickej vôle vlády Slovenskej republiky riešiť problémy spojené s drogami. V súčasnosti jej končí platnosť, ale nová európska či národná ešte nebola zverejnená. Táto stále platíaca protidrogová stratégia je založená predovšetkým na základných zásadách práva Európskej Únie (EÚ) a v každom ohľade zastáva základné hodnoty: úctu k ľudskej dôstojnosti, slobodu, demokraciu, rovnosť, solidaritu, právny štát a dodržiavanie ľudských práv. Jej cieľom je chrániť a zvyšovať blaho spoločnosti a jednotlivcov, chrániť verejné zdravie, poskytovať vysoký stupeň bezpečnosti pre širokú verejnosť a zabezpečiť vyvážený, integrovaný a faktami podložený prístup k drogovej problematike. Cieľom stratégie je prispieť k zníženiu dopytu po drogách a ich ponuky v rámci EÚ, ako aj k zníženiu zdravotných a sociálnych rizík a škôd spôsobených drogami, a to prostredníctvom strategického prístupu, ktorý podporuje a dopĺňa národné politiky, poskytuje rámec pre koordinovanú a spoločnú činnosť a tvorí základ a politický rámec pre vonkajšiu spoluprácu EÚ v tejto oblasti.

Stratégia zohľadňuje nové prístupy a venuje sa novým výzvam, ktoré sa v ostatných rokoch identifikovali, predovšetkým:

- narastajúci trend kombinovaného užívania látok vrátane kombinácie legálnych látok, akými sú alkohol a kontrolované lieky na predpis, a nelegálnych látok,

- trend užívania neopioidových drog, ako aj vznik a šírenie nových psychoaktívnych látok,
- potreba zabezpečiť a zlepšiť prístup ku kontrolovaným liekom na predpis,
- potreba zvýšiť kvalitu, rozsah a diverzifikáciu služieb s cieľom zníženia dopytu po drogách,
- pretrvávajúci vysoký výskyt ochorení prenášaných krvou, najmä vírusu Hepatitídy C, medzi vnútrožilovými užívateľmi drog a potenciálne riziká nových nákaz HIV a iných krvou prenášaných ochorení súvisiacich s vnútrožilovým užívaním drog,
- pretrvávajúci vysoký počet úmrtí súvisiacich s užívaním drog v EÚ,
- potreba riešiť užívanie drog prostredníctvom prístupu založeného na integrovanej zdravotnej starostlivosti, zameriavajúc sa pritom okrem iného na psychiatrickú komorbidity,
- potreba kontinuálnosti služieb v procese zmeny a s tým súvisiaca dostupnosť služieb
- dynamika - na trhoch s nelegálnymi drogami vrátane meniacich sa trás obchodovania s drogami, cezhraničnej organizovanej trestnej činnosti a používania nových komunikačných technológií na uľahčenie distribúcie nelegálnych drog a nových psychoaktívnych látok,
- potreba predchádzať tomu, aby prekurzory (východisková látka na výrobu drogy), predprekurzory a ďalšie kľúčové chemické látky, ktoré sa používajú pri nelegálnej výrobe drog, unikali z legálneho obchodného prostredia na nelegálny trh a potreba zabrániť unikaniu určitých chemických látok, ktoré sa používajú ako riediace prímiesy.

Prístupy k riešeniu drogovej problematiky na Slovensku

Primárnu prevenciu delíme na:

- všeobecnú prevenciu, ktorá je určená celej populácii,
- selektívnu prevenciu, ktorá má za cieľovú populáciu deti a dospelých so zvýšeným rizikom, ktorí ešte návykové látky neužívajú, napr. hyperaktívne deti s poruchami pozornosti, alebo správania,
- indikovanú prevenciu, ktorá je určená tým, u ktorých nie je možné diagnostikovať škodlivé užívanie, alebo závislosť od návykových látok, ale ktorí vykazujú varovné signály užívania návykových látok.

Primárna drogová prevencia zahŕňa aj vzdelávanie o drogách a informovanie o ich nebezpečenstve, ale neobmedzuje sa len naň. Zameranie sa na konkrétne drogy tvorí v skutočnosti len menšiu časť drogovej prevencie (Ondrejko, 2009).

Preventívne intervencie zahŕňajú širokú škálu prístupov, ktoré sa navzájom dopĺňajú. Na Slovensku sa stratégie univerzálnej, všeobecnej prevencie zameriavajú na kontrolu užívania alkoholu, tabaku a na zabezpečenie bezpečného školského prostredia. Univerzálna prevencia sa orientuje hlavne na školy a školské zariadenia a v kompetencii Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky sa realizuje v úzkej spolupráci s MZ SR a MPSVR SR a MV SR. Preventívne aktivity v školách sa koncentrujú na alkohol, fajčenie, nelegálne drogy a rizikové správanie. Centrá pedagogického a psychologického poradenstva a prevencie (CPPP) zabezpečujú preventívne aktivity s dôrazom na školskú populáciu. Základné a stredné školy disponujú koordinátorom prevencie, ktorým je obvykle školský psychológ alebo učiteľ, ktorí sú súčasťou širokej siete. Komunitné preventívne programy sú orientované na voľnočasové a rekreačné aktivity (letné tábory, športové aktivity a iné záujmové činnosti pre deti a mladých ľudí). Selektívne preventívne intervencie sú organizované zdravotníkmi a sociálnymi službami a zameriavajú sa na deti a mladých ľudí v znevýhodnených a rómskych komunitách, marginalizované rodiny a mladých páchatel'ov trestných činov. Rekreačné akcie, ako sú festivaly, sú tiež zamerané na selektívne preventívne intervencie. CPPP poskytujú poradenské služby žiakom s problémami učenia, osobnostnými, psychologickými problémami a problémami v správaní. Pokiaľ ide o indikovanú prevenciu, špecializované psychologické poradenstvo je dostupné aj pre rodiny s problémami závislosti a pre problémové deti v školských zariadeniach (Správa, 2020).

Harm Reduction ako prístup, ktorý sa zameriava na znižovanie škôd spojených už s užívaním drog, niekedy stojí v protiklade s prístupmi, ktoré uprednostňujú prevenciu užívania drog a striktné

presadzovanie prohibície drog na princípe „nulovej tolerancie“ (Hunt, 2003). Na Slovensku sú ako základné princípy Harm Reduction medzi ľuďmi z praxe terénnej sociálnej práce s užívateľmi drog najčastejšie akceptované princípy definované Backesom (Jirešová, Javorková, 2003):

- „Harm Reduction presadzuje, že niektoré spôsoby užívania drog sú menej rizikové ako druhé.
- Harm Reduction presadzuje, že abstinencia nie je vždy najvhodnejším alebo najdôležitejším cieľom. Harm Reduction pracuje s ľuďmi „tam kde práve sú“.
- Harm Reduction presadzuje, že užívatelia drog sú schopní riadiť vlastný život a zmeny správania.
- Harm Reduction pravidelne zapája užívateľov drog do koncipovania a stratégie pomoci určenej pre nich samotných.
- Harm Reduction berie do úvahy prostredie užívateľov drog a okolnosti. Cieľom je efektívna zásaha“. Podľa nášho názoru je sekundárna prevencia, ktorú Harm Reduction predstavuje dôležitou súčasťou prevencie ako takej, na ktorú sa však často zabúda. Je to realistický náhľad na drogovú problematiku, kde nemožno pri zlyhaní primárnej prevencie hneď siahnuť po prostriedkoch terciárnej.

Programy na znižovanie poškodení sa realizujú buď na fixných miestach alebo v teréne (mobilné programy) a primárne sú určené pre ľudí, ktorí užívajú drogy injekčne; okrem toho sú určené aj ľuďom pôsobiacim v sexbiznise a ľuďom bez domova. Okrem prístupu k zdravotníckemu vybaveniu Harm Reduction nízkoprahové služby poskytujú aj poradenstvo (právne, zdravotné, sociálne), informácie o menej rizikovitom užívaní drog, skrining infekčných chorôb súvisiacich s užívaním drog a ďalšie podporné aktivity (pracovné tréningy a iné).

Terciárna prevencia alebo liečba v súčasnej dobe sa osobitne zameriava aj na užívateľov viacerých drog (polydrogová liečba) a užívateľov s psychickou alebo somatickou komorbiditou. Zabezpečenie protidrogovej liečby je v kompetencii MZ SR, zatiaľ čo MPSVR SR umožňuje sociálnu reintegráciu a následnú starostlivosť pre deti a mladých s problémom drog. Na Slovensku je drogová liečba úzko spojená s liečbou psychických porúch. Liečba problémov s drogami je integrovaná s protialkoholickou liečbou. Ambulantnú liečbu v zdravotníckom rezorte poskytujú špecializované centrá pre liečbu drogových závislostí, sieť neštátnych (prevažne súkromných) ambulancií duševného zdravia a ambulancie v psychiatrických nemocniciach. Ústavnú liečbu zabezpečujú špecializované oddelenia psychiatrických nemocníc, Centrá pre liečbu drogových

závislostí alebo psychiatrické oddelenia univerzitných a všeobecných nemocníc. Ambulantná i ústavná liečba je hrazená z verejného zdravotného poistenia, zatiaľ čo rezidenčná starostlivosť mimo zdravotníckeho sektora je financovaná z lokálnych alebo regionálnych zdrojov, spolufinancovaná v rôznej miere klientmi. Centrá pre liečbu drogových závislostí poskytujú všetky druhy špecializovanej liečby problémov s drogami, zatiaľ čo psychiatrické ambulancie, resp. ambulancie duševného zdravia dostupné na celom území ponúkajú ambulantne diagnostiku, detoxifikáciu a dlhodobú substitučnú liečbu opioidov. Detoxifikačná liečba je dostupná v ambulantných a ústavných formách liečby. Rezidenčná liečba sa poskytuje v nemocničných oddeleniach. Následnú starostlivosť a služby sociálnej reintegrácie pre ľudí závislých od drog zabezpečujú neštátne organizácie mimo zdravotníckeho sektora pobytovou formou alebo prostredníctvom svojpomocných skupín. Na Slovensku sú to aj bývalé resocializačné zariadenia - od roku 2019 nazývane Centrá pre deti a rodiny na vykonávanie resocializačného programu, akreditované MPSVR SR. Opioidová substitučná liečba Metadonom je dostupná od roku 1997, Buprenorfínom od 1999 a kombinácia Buprenorfínu a Naloxónu bola sprístupnená od roku 2008. Metadonová tzv. udržiavacia liečba dominuje v Centrách pre liečbu drogových závislostí, zatiaľ čo liečba preskripčným Buprenorfínom-naloxonom (Suboxone) sa poskytuje v ambulanciách psychiatrov špecializovaných v odbore medicína drogových závislostí.

Východisková situácia v Nitre - doterajšie aktivity a početnosť klientov

Problematika drog a drogového užívania v meste nie je dostatočne štatisticky zaznamenaná. Preto musíme nahliadnuť na tému zo širšieho pohľadu a reflektovať situáciu na Slovensku. Najnovšie zverejnené údaje sú z roku 2018 vydané Európskym monitorovacím centrom pre drogy a drogové závislosti (Európske, 2020).

Východisková situácia na Slovensku

Nasledujúca tabuľka odzrkadľuje počet užívateľov drog na Slovensku podľa jednotlivých typov užívaných drog.

OPIOIDY

Krajina	Odhad problémového užívania opioidov		Osoby nastupujúce na liečbu počas roka						Klienti absolvujúci substitučnú liečbu
			Klienti užívajúci opioidy ako % osôb nastupujúcich na liečbu			% klientov užívajúcich opioidy injekčne (hlavný spôsob užívania)			
			Všetky osoby nastupujúce na liečbu	Osoby, ktoré prvýkrát nastúpili na liečbu	Osoby liečené v minulosti	Všetky osoby nastupujúce na liečbu	Osoby, ktoré prvýkrát nastúpili na liečbu	Osoby liečené v minulosti	
Rok odhadu	Počet prípadov na 1 000 obyvateľov	% (počet)	% (počet)	% (počet)	% (počet)	% (počet)	% (počet)	Počet	
Slovensko	–	–	28,6 (869)	13,5 (181)	42,1 (672)	71,4 (609)	42,5 (76)	79,5 (527)	642

KOKAÍN

Krajina	Odhad prevalence				Osoby nastupujúce na liečbu počas roka					
	Celková populácia			Školská populácia	Klienti užívajúci kokaín ako % osôb nastupujúcich na liečbu			% klientov užívajúcich kokaín injekčne (hlavný spôsob užívania)		
	Rok prieskumu	Celoživotne, dospelí (vo veku 15 – 64 rokov)	Posledných 12 mesiacov, mladí dospelí (vo veku 15 – 34 rokov)	Celoživotne, študenti (vo veku 15 – 16 rokov)	Všetky osoby nastupujúce na liečbu	Osoby, ktoré prvýkrát nastúpili na liečbu	Osoby liečené v minulosti	Všetci klienti	Osoby, ktoré prvýkrát nastúpili na liečbu	Osoby liečené v minulosti
	%	%	%	% (počet)	% (počet)	% (počet)	% (počet)	% (počet)	% (počet)	
Slovensko	2015	0,7	0,3	2	1,2 (36)	2,1 (28)	0,4 (7)	9,7 (3)	8,3 (2)	14,3 (1)

AMFETAMÍNY

Krajina	Odhady prevalence				Osoby nastupujúce na liečbu počas roka					
	Celková populácia			Školská populácia	Klienti užívajúci amfetamíny ako % osôb nastupujúcich na liečbu			% klientov užívajúcich amfetamíny injekčne (hlavný spôsob užívania)		
	Rok prieskumu	Celoživotne, dospelí (vo veku 15 – 64 rokov)	Posledných 12 mesiacov, mladí dospelí (vo veku 15 – 34 rokov)	Celoživotne, študenti (vo veku 15 – 16 rokov)	Všetky osoby nastupujúce na liečbu	Osoby, ktoré prvýkrát nastúpili na liečbu	Osoby liečené v minulosti	Všetky osoby nastupujúce na liečbu	Osoby, ktoré prvýkrát nastúpili na liečbu	Osoby liečené v minulosti
	%	%	%	% (počet)	% (počet)	% (počet)	% (počet)	% (počet)	% (počet)	
Slovensko	2015	1,4	0,8	1	40,5 (1231)	44,2 (592)	36,3 (579)	30,1 (350)	27,6 (157)	33,3 (182)

MDMA

Krajina	Odhady prevalence				Osoby nastupujúce na liečbu počas roka		
	Celková populácia			Školská populácia	Klienti užívajúci MDMA ako % osôb nastupujúcich na liečbu		
	Rok prieskumu	Celoživotne, dospelí (vo veku 15 – 64 rokov)	Posledných 12 mesiacov, mladí dospelí (vo veku 15 – 34 rokov)	Celoživotne, študenti (vo veku 15 – 16 rokov)	Všetky osoby nastupujúce na liečbu	Osoby, ktoré prvýkrát nastúpili na liečbu	Osoby liečené v minulosti
	%	%	%	% (počet)	% (počet)	% (počet)	
Slovensko	2015	3,1	1,2	3	0,2 (6)	0,4 (5)	0,1 (1)

KANABIS

Krajina	Odhady prevalence				Osoby nastupujúce na liečbu počas roka		
	Celková populácia			Školská populácia	Klienti užívajúci kanabis ako % osôb nastupujúcich na liečbu		
	Rok prieskumu	Celoživotne, dospelí (vo veku 15 – 64 rokov)	Posledných 12 mesiacov, mladí dospelí (vo veku 15 – 34 rokov)	Celoživotne, študenti (vo veku 15 – 16 rokov)	Všetky osoby nastupujúce na liečbu	Osoby, ktoré prvýkrát nastúpili na liečbu	Osoby liečené v minulosti
	%	%	%	% (počet)	% (počet)	% (počet)	
Slovensko	2015	15,8	9,3	26	24,3 (739)	35,9 (481)	15 (239)

INÉ UKAZOVATELE

Krajina	Úmrtia spôsobené drogami (vo veku 15 – 64 rokov)	Diagnózy HIV súvisiace s injekčným užívaním drog (ECDC)	Odhad injekčného užívania drog		Injekčné striekačky distribuované v rámci špecializovaných programov
	Počet prípadov na milión obyvateľov (počet)	Počet prípadov na milión obyvateľov (počet)	Rok odhadu	Počet prípadov na 1 000 obyvateľov	Počet
Slovensko	5 (19)	0,2 (1)	–	–	357 705

Východisková situácia v meste Nitra

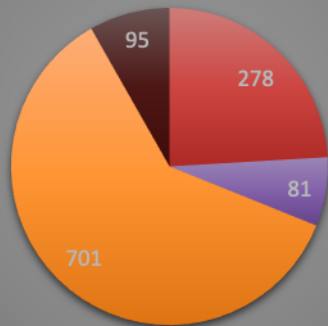
Nitra leží na území rozprestierajúcom sa medzi masívom Zobora (587 m) a vrchmi (Kalvária 215 m, Šibeničný vrch 218,5 m), ktoré možno považovať za časť Tribečského pohoria oddeleného riekou Nitrou od hlavného masívu. Kataster mesta meria 4083 ha, z toho zastavaná plocha 194 ha. Nitra je v súčasnosti piatym najväčším mestom na Slovensku s počtom obyvateľov viac než 79 000. Tvoria ju najmä Slováci (92 %), Maďari (6,8 %), Česi (0,7 %), Rómovia (0,55 %), Ukrajinci (0,10 %) a ostatní (1,2 %) (Mesto, 2020).

Ucelená štatistika, ktorá by verne reflektovala situáciu s drogovou problematikou v meste Nitra neexistuje. Poskytujeme preto čiastkové údaje, ktoré dokážu zachytiť stav podľa jednotlivých inštitúcií či organizácií, ktoré v meste pôsobia. Do stratégie nám poskytli relevantnú štatistiku nasledujúce organizácie: Združenie STORM, BUDÚCNOSŤ, n. o., Fakultná nemocnica Nitra, ÚPSVaR Nitra. Ich krátku charakteristiku a kontakty uvádzame v časti nižšie. Zároveň charakterizujeme aj ďalšie inštitúcie či organizácie, ktoré pôsobia v Nitre v tejto problematike.

Zároveň chceme upozorniť na to, že jednotliví klienti môžu byť duplicitne zarátaní v štatistikách viacerých organizácií ak využívali služby viacerých organizácií. A taktiež predpokladáme, že klientov je reálne omnoho viac, ale pracujeme len s údajmi, ktoré nám dodali hore spomenuté organizácie. Taktiež treba prihliadnuť aj na fakt, že ide o tzv. skrytú populáciu, ktorá má veľké bariéry voči inštitucionalizovanej pomoci (strach, nedostatok financií, dokladov, predsudky...).

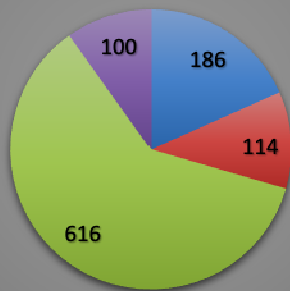
Počet klientov/pacientov, ktorí riešia tému užívania, závislosti v roku 2019, 2018 a 2017.

Počet klientov/pacientov v roku 2019

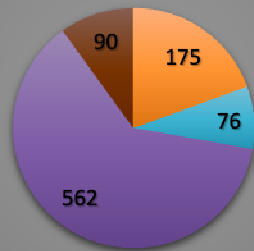
■ BUDÚCNOSŤ, n.o., ■ Združenie STORM ■ Fakultná nemocnica Nitra ■ UPS VaR

Počet klientov/ pacientov v roku 2018

■ BUDÚCNOSŤ, n.o., ■ Združenie STORM ■ Fakultná nemocnica Nitra ■ UPS VaR

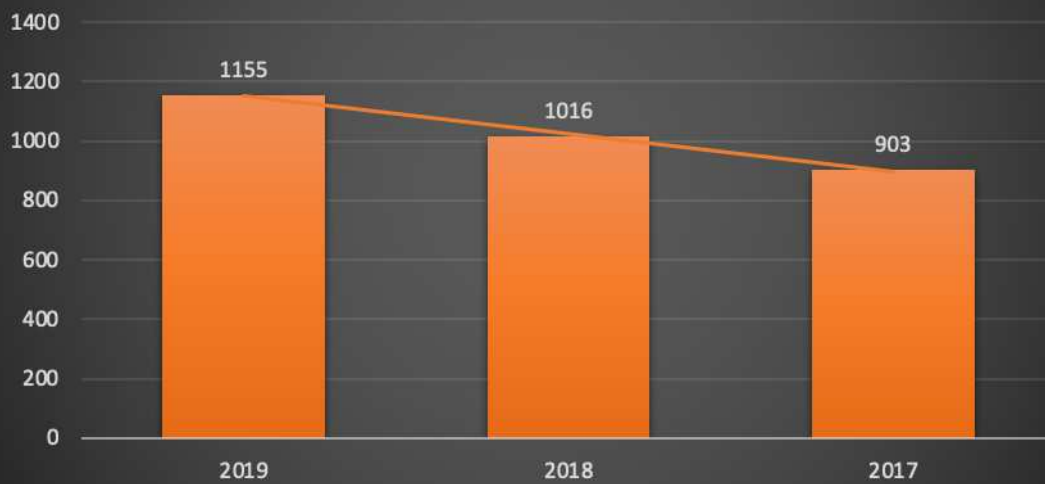
Počet klientov/pacientov v roku 2017

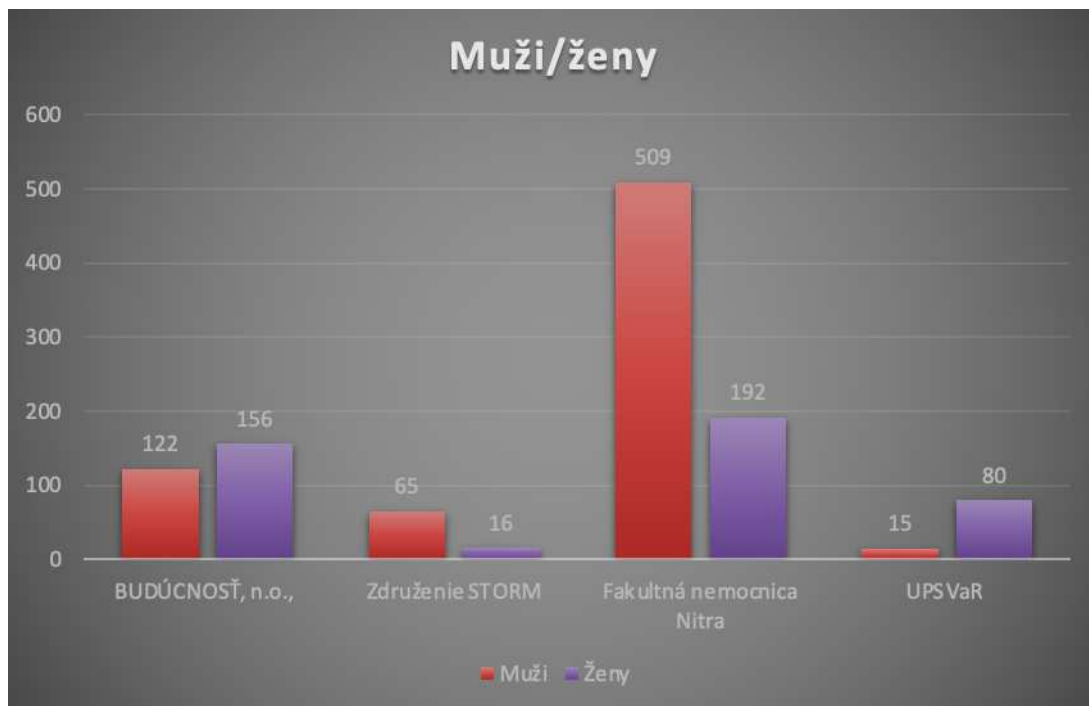
■ BUDÚCNOSŤ, n.o., ■ Združenie STORM ■ Fakultná nemocnica Nitra ■ UPSVaR

V nasledujúcom grafe vidieť mierne stúpajúcu tendenciu všetkých klientov/pacientov z poskytnutých informácií spolu.

Počet klientov/pacientov za roky 2017 - 2019

Rozdelenie klientov/pacientov podľa pohlavia v roku 2019.

Primárny problém klientov/pacientov - užívanie drog, závislosť

Sekundárny problém – zdravotné problémy, dlhy a exekúcie, rodinné problémy

Organizácie, inštitúcie pôsobiace v Nitre v problematike drog

Združenie STORM

na základe nízkoprahových princípov sa venuje prevencii rizikového správania rôznych cieľových skupín v zmysle filozofie Harm Reduction. Hlavným cieľom je prispieť k riešeniu najmä drogovej problematiky a rizikového správania sa a to v oblasti primárnej, sekundárnej a terciárnej prevencie. Realizujú pravidelné terénne služby pre užívateľov drog a osoby pracujúce v sex-biznise a odborné poradenstvo vo viacerých mestách na Slovensku.

Kontakt: Nedbalova 17, 949 01 Nitra. zdruzenie.storm@gmail.com, www.zdruzeniestorm.sk

BUDÚCNOSŤ, n. o.

sa venuje viac ako 13 rokov téme riešenia závislostí. Skupinové aktivity sú zamerané na riešenie problémov, ktoré vznikajú zneužívaním psychoaktívnych látok alebo závislosťou od nich. Ponúkajú inovatívne formy práce so závislým klientom a jeho rodinou, ktoré vychádzajú z dlhoročných skúseností a najnovších poznatkov výskumu.

Kontakt: Wilsonovo nábrežie 159/82, 949 01, Nitra, info@buducnost.eu, www.buducnost.eu

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Nitre

je poradenské zariadenie poskytujúce komplexnú psychologickú, špeciálno-pedagogickú, diagnostickú, výchovnú, poradenskú i preventívnu činnosť. Zameriava sa najmä na optimalizáciu vývoja dieťaťa, rozvoj nadania, eliminovanie rizikového správania či porúch psychického vývinu.

Kontakt: Ulica J. Vuruma č. 2, 949 01 Nitra, centrum@cphpap.sk, www.cphpap.sk

ÚPSVaR SR pobočka Nitra

sociálnu kuratelu zabezpečuje úrad aj pre plnoletú fyzickú osobu, a to najmä po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo z výkonu väzby, ak je účastníkom probácie alebo mediácie podľa osobitných predpisov, ak zneužíva drogy alebo je závislá od drog, po zániku ústavnej starostlivosti alebo ochrannej výchovy po dovŕšení plnoletosti, ak bola prepustená zo zdravotníckeho zariadenia na liečbu drogových závislostí alebo iných závislostí, ak bola prepustená zo zariadenia na resocializáciu drogovu závislých. **Osobitná pozornosť sa pri výkone opatrení sociálnej kurately pre plnoletú fyzickú osobu venuje mladým dospelým** (plnoletá fyzická osoba do 25 rokov veku, ktorá má na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt).

Kontakt: Štefánikova trieda 86, 949 01 Nitra, www.upsvr.gov.sk

Mesto Nitra

hlavnou úlohou v súvislosti s drogovou problematikou je poskytnutie základného poradenstva, nasmerovanie na ďalšiu odbornú pomoc a sekundárne sanovať problémy súvisiace s bývaním či zlou sociálnou situáciou.

Kontakt: Štefánikova trieda, 949 01 Nitra, www.nitra.sk

Krajské riaditeľstvo policajného zboru Nitra

okrem represívnych úloh má v portfólu aj prevenciu kriminality zameranú na deti a mládež rozdelenú podľa stupňa škôl, seniorov či osoby žijúce osamelo. Ide najmä o všeobecnú ochranu zdravia (dopravnú výchovu, zdravý životný štýl, zvyšovanie právneho povedomia a pod.). Špeciálne sa zameriava na predchádzanie drogových závislostí, šikanovania, radikalizácie mládeže a pod.

Kontakt: Piesková 32, 949 01 Nitra

ADDICT spol. s r.o.

psychiatrická ambulancia so zameraním na psychiatriu a medicínu drogových závislostí.

Kontakt: Mudr. Eduard Višňovský, Krčméryho 822/5, 949 01 Nitra

Psychiatrická klinika Fakultná nemocnica Nitra

klinika poskytuje komplexnú zdravotnú starostlivosť pacientom s celým spektrom duševných porúch (psychotické poruchy, organicky podmienené duševné poruchy, depresie, závislosti, poruchy príjmu potravy, aj pacientom s neurotickými a psychosomatickými ťažkosťami a pacientom detského veku).

Kontakt: Špitálska 6, 949 01 Nitra, cech@fnnitra.sk, www.fnnitra.sk

Zbor väzenskej a justičnej správy

Resocializácia je dôležitou súčasťou výkonu trestu odňatia slobody s cieľom znížiť riziká recidívy odsúdených po prepustení na slobodu. V októbri roku 2018 bol spustený národný projekt „Šanca na návrat“ realizovaný v partnerstve s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorého cieľom je znížiť riziká sociálneho vylúčenia a recidívy a zlepšiť možnosti uplatnenia sa na trhu práce.

Kontakt: Cintorínska 3, 950 50 Nitra, ustavn@zvjs.sk, <https://www.zvjs.sk/sk/zariadenia/nitra>

Možnosti riešenia problematiky násilia páchaného na ženách

(prílohy)

Násilie páchané na ženách

V priebehu predchádzajúcich rokov došlo k viacerým pozitívnym zmenám v kontexte ochrany a pomoci ženám zažívajúcim násilie v intímnych vzťahoch, ako napríklad legislatívna zmena v oblasti priestupkovej recidívy. Ak sa v prípade domáceho násilia v priebehu 12-tich mesiacov dopustí páchatel opakovaného druhého aktu násilia, má byť stíhaný akoby spáchal trestný čin. Ďalším pozitívnym faktom je vznik špecializovanej národnej linky pre ženy zažívajúce násilie a obeť domáceho násilia, vznik Koordinačno-metodického centra a na území mesta Nitry udržanie troch centier, v ktorých poskytujú poradenstvo formou ambulantnej, terénnej formy obetiam domáceho násilia, ženám zažívajúcim násilie v partnerských vzťahoch a deťom zažívajúcim násilie.

Násilie páchané na ženách má závažné celospoločenské dôsledky - dlhotrvajúca psychická a fyzická ujma, ekonomické znevýhodnenie, problematické uplatnenie, ekonomické dopady v odhadoch činia pre SR straty až 800 - 900 miliónov € ročne. Pritom v rozpočte a prostredníctvom grantov je na túto tému vyčlenených ročne sotva 1/100 z vyčíslených ročných strát. Napriek rôznym pozitívnym zmenám v problematike násilia páchaného na ženách, ku ktorým v poslednom období prišlo, je dôležité skonštatovať, že absentuje nielen systémový prístup, koordinované zabezpečenie pomoci a podpory ženám, ale aj systémová primárna a sekundárna prevencia a to ako na celoslovenskej, tak i regionálnej úrovni.

Východisková situácia v oblasti násilia páchaného na ženách na Slovensku

Násilie páchané na ženách predstavuje najvýraznejšiu formu porušovania ľudských práv žien v Slovenskej republike, ale aj vo svete. Väčšina násilných činov páchaných na ženách sa pácha v domácom prostredí, kde okrem detí a rodinných príslušníkov nie sú prítomní žiadni svedkovia. Deti sa svojou prítomnosťou tiež stávajú obeťami násilia. O páchanom násilí sa často okolie dozvie, až keď je neskoro. Práve preto je nesmierne dôležité venovať sa problematike prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách. Pre prevenciu a konkrétnu pomoc je dôležité spoznať, aké má spolupracujúca organizácia možnosti, kompetencie.

Legislatívny východiskový rámec v oblasti eliminácie násilia

Charta základných práv Európskej únie

Charta základných práv Európskej únie je založená na spoločných hodnotách demokracie a právneho štátu s cieľom zabezpečenia slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre človeka.

Okrem základných ľudských práv a slobôd ako napríklad právo na život, nedotknuteľnosť ľudskej dôstojnosti, zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu, charta zahŕňa aj ďalšie práva, úzko súvisiace s ochranou žien a detí, na ktorých je páchané násilie. Sú to napr. *právo na slobodu a bezpečnosť, rovnosť medzi ženami a mužmi, práva dieťaťa, sociálne zabezpečenie a sociálna pomoc, zdravotná starostlivosť.*

Všeobecná deklarácia ľudských práv

Cieľom deklarácie je pre všetky národy a štáty zabezpečiť, aby sa každý jednotlivec a každý orgán spoločnosti snažil vyučovaním a výchovou rozšíriť úctu občanov k právam a slobodám a zabezpečiť postupnými opatreniami vnútroštátnymi aj medzinárodnými ich všeobecné a účinné uznávanie a zachovávanie.

Národná stratégia na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách

Cieľom tejto stratégie je eliminovať a predchádzať násiliu páchaného na ženách a v rodinách tak, aby obe nemuseli čeliť porušovaniu ich základných ľudských práv a mohli žiť svoj život bezpečne, slobodne, dôstojne a bez akéhokoľvek ohrozenia. Medzi najviac ohrozenou skupinou násilím v rodinách sú ženy a deti. Úlohou stratégie je aplikovať do praxe zákonné úpravy, ktoré budú s podporou preventívnych, represívnych, výchovných a iných opatrení potláčať a predchádzať násiliu. Násilie páchané v rodine je nielen individuálnym, ale aj spoločenským problémom, obmedzuje zákonné práva a slobody a spôsobuje obeti fyzické alebo psychické utrpenie a morálnu ujmu. Môže predstavovať ohrozenie fyzického alebo osobnostného rozvoja. Obete čelia porušovaniu svojich základných ľudských práv a nemôžu žiť v bezpečnom a harmonickom prostredí. Násilie v rodinách je akéhokoľvek násilie, pri ktorom obeť a páchateľ sú, alebo v minulosti boli, v nejakom osobnom vzťahu. Násilie na ženách je páchané nielen v kontexte rodiny, ale aj v širších spoločenských vzťahoch.

Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu

Základným cieľom Dohovoru je „vytvorenie Európy bez násilia na ženách a bez domáceho násilia“. Základnými prvkami dohovoru sú prevencia, ochrana a stíhanie a integrovaná politika. Dohovor má za úlohu zlepšiť ochranu žien tak, aby mohli žiť svoj život slobodne, dôstojne a bez hrozby násilia. Zároveň sa zameriava na opatrenia, ktoré by umožnili násiliu predchádzať a znížiť tak počet žien vystavených rôznym formám násilia. Slovenská republika tento dohovor podpísala, ale odmietla ho ratifikovať.

CEDAW – Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien

Schválený 1979, platný od 3.9.1981, pre ČSFR platný od 1987, zákon č. 62/1987 Zb.) v čl. 1 definuje diskrimináciu žien ako „akékoľvek rozlišovanie, postihovanie alebo zvýhodňovanie na základe pohlavia, ktorých účelom alebo účinkom je poškodiť alebo porušiť uznávanie, užívanie alebo uplatňovanie ľudských práv a základných slobôd v politickej, ekonomickej, spoločenskej, kultúrnej, občianskej alebo vo všetkých ostatných oblastiach ženami bez ohľadu na ich manželský stav a na základe rovnosti mužov a žien.“

Dohovor upravil aj povinnosti štátov, ktoré na ochranu žien pred diskrimináciou musia vykonať. Princíp rovnoprávnosti sa musí odraziť v ich národných ústavách i ďalšej legislatíve, ktorá musí obsahovať aj prípadné sankcie zakazujúce akúkoľvek diskrimináciu žien.

V článku 5 Dohovor od štátov požaduje, aby urobili opatrenia na zmenu spoločenských a kultúrnych vzorov správania sa mužov a žien s cieľom dosiahnuť odstránenie predsudkov a zvykov, ktoré sú založené na myšlienke podradenosti alebo nadradenosti jedného z pohlaví alebo stereotypných úloh mužov a žien. Zmluvné strany sú povinné každé štyri roky predkladať správy o legislatívnych, súdnych, administratívnych alebo iných opatreniach, ktoré prijali za účelom uvedenia Dohovoru do života a o pokroku, ktorý sa v tomto smere dosiahol.

Opčný protokol k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (prijatý 22.12.1999, ratifikovaný 22.9.2000). Z hľadiska implementácie Dohovoru (CEDAW) je považovaný za inštitút garancie ženských ľudských práv v krajinách, ktoré Opčný protokol prijali, pretože umožňuje ženám podávať individuálne sťažnosti na porušovanie ľudských práv žien Výboru pre odstránenie diskriminácie žien, ktorý musí tieto sťažnosti prerokovať a riešiť.

Organizácie a inštitúcie poskytujúce pomoc ženám zažívajúcim násilie

Nitriansky samosprávny kraj

Nitriansky samosprávny kraj (ďalej NSK) v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. pri výkone samosprávnej pôsobnosti:

- zabezpečuje tvorbu a plnenie sociálnych programov zameraných na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálno-patologických javov na svojom území,
- vypracováva analýzu nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny, vývojových trendov sociálno-patologických javov na svojom území,
- vytvára podmienky na:
 - organizovanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine a na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický alebo sociálny vývin dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby,
 - zabezpečenie priaznivého psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa, vykonávanie rodičovských práv a povinností a vykonávanie výchovných opatrení,
 - pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii, podľa potrieb obyvateľov NSK,
 - prípravu obyvateľov NSK, ktorí majú záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na náhradnú rodinnú starostlivosť a na prípravu na profesionálne vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti,
 - opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na podporu sociálneho poradenstva a na účel náhradnej rodinnej starostlivosti,
 - organizovanie sociálnych programov najmä pre drogovu závislých a inak závislých obyvateľov svojho územia, obyvateľov po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, obyvateľov po ukončení resocializačného programu,
 - vykonávanie opatrení v otvorenom prostredí a prostredí vytvorenom na výkon opatrení podľa potrieb obyvateľov NSK.
- vedie evidenciu zariadení zriadených na území NSK,
- môže zriadiť centrum, kontroluje a metodicky usmerňuje ním zriadené centrum,
- zriadenie centra oznamuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- poskytuje:

- finančný príspevok obci alebo akreditovanému subjektu, ktorý nie je centrom, alebo právnickej osobe či fyzickej osobe, ktorá vykonáva opatrenia,
 - štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických údajov a administratívnych zdrojov a poskytuje údaje z evidencie zariadení.
- spolupracuje s obcami, orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, akreditovanými subjektmi a ďalšími právnickými osobami a fyzickými osobami, ktoré pôsobia v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tohto zákona v oblasti predchádzania a zamedzenia nárastu sociálno-patologických javov,
 - kontroluje úroveň vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately u subjektov, ktorým poskytuje finančný príspevok.

Vyšší územný celok môže poskytovať finančný príspevok akreditovanému subjektu, ktorý nie je centrom, právnickej osobe alebo fyzickej osobe alebo obci na vykonávanie opatrení podľa zákona 305/2005 Z. z. Od roku 2012 VÚC zabezpečuje cez sociálne programy prevenciu krízových situácií a patologických javov v rodinách. Financovanie sa realizuje prostredníctvom predložených projektov zo strany oprávnených subjektov vykonávajúcich sociálnu kuratelu. Cieľom sociálnych programov je posilnenie preventívnych aktivít zameraných na pomoc a podporu rodín v kríze, prevenciu vzniku finančnej negramotnosti, prevenciu a odstraňovanie negatívnych javov, napríklad alkoholizmus, vandalizmus, hazardné hry, drogy, domáce násilie a podobne.

Mesto Nitra

Mesto Nitra v zmysle svojej pôsobnosti zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb v meste Nitra prostredníctvom Odboru sociálnych služieb Mestského úradu Nitra a prostredníctvom príspevkovej organizácie Správa zariadení sociálnych služieb:

- sociálne služby krízovej intervencie (nocľaháreň, útulok pre bezdomovcov, útulok pre jednotlivcov s deťmi, komunitné centrum),
- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa),
- sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a potreba signalizácie pomoci),
- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

(zariadenie opatrovateľskej služby, zariadenie pre seniorov, denný stacionár, domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, požičiavanie pomôcok),

- podporné služby (odľahčovacia služba, sociálna služba v jedálni, sociálna služba v dennom centre).

Poskytovanie finančných príspevkov: jednorazová dávka v hmotnej núdzi, jednorazový príspevok pri narodení dieťaťa, jednorazový príspevok pri odchode do dôchodku.

Správa zariadení sociálnych služieb bola zriadená uznesením Mestského zastupiteľstva v Nitre č. 237/2004-MZ zo dňa 12.08.2004 s účinnosťou od 01.01.2005 na dobu neurčitú s formou hospodárenia – príspevková organizácia.

Zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb:

- v dennom stacionári pre seniorov, Baničova 12, Nitra; Janského 7, Nitra,
- v dennom stacionári pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, Baničova 12, Nitra,
- v dennom stacionári pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (autizmus), Baničova 14, Nitra,
- v zariadení pre seniorov, Janského 7, Nitra,
- v zariadení opatrovateľskej služby, Janského 7, Nitra,
- domácu opatrovateľskú službu,
- prepravnú službu,
- požičiavanie pomôcok,
- sociálnu službu v jedálni (aj formou rozvozu obedov do domácnosti),
- denné centrum Baničova 12, Nitra; Olympia, Trieda A. Hlinku 57, Nitra.

Možnosti zabezpečenia pomoci ženám zažívajúcim násilie

V zmysle ustanovenia § 3 ods.3 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách sú aj obce a právnické osoby zriadené alebo založené obcou verejnými poskytovateľmi sociálnych služieb. Obec v zmysle tohto zákona vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode, poskytuje základné sociálne poradenstvo, môže zriaďovať, zakladať, kontrolovať aj iné zariadenia sociálnych služieb. Popri VÚC sú preto obce prioritnými poskytovateľmi sociálnych služieb.

V súlade s ustanovením §17 a §18 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov môže obec poskytnúť občanovi jednorazovú dávku v hmotnej núdzi.

Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti teda rozhoduje o jednorazovej dávke v hmotnej núdzi a vykonáva poradenskú činnosť v oblasti hmotnej núdze (§ 27).

V zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde je pôsobnosť obce vymedzená v § 75, vykonáva opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých osôb podľa § 10 uvedeného zákona, poskytuje pomoc dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin, dieťaťu alebo plnoletej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb. Ženy, na ktorých je páchané násilie, sa môžu so žiadosťou o pomoc obrátiť na zamestnancov Odboru sociálnych služieb Mestského úradu Nitra, kde im je poskytnuté základné sociálne poradenstvo. Podľa vyhodnotenia sociálnej situácie ďalej zamestnanec kontaktuje príslušné inštitúcie a organizácie s cieľom zabezpečenia adekvátnej a adresnej pomoci. Práve vďaka sieťovaniu a multidisciplinárnej spolupráci je tak možné zabezpečiť žene zažívajúcej násilie čo najrýchlejšiu pomoc pri riešení jej životnej situácie. V rámci poskytovania sociálnych služieb krízovej intervencie prevádzkuje Mesto Nitra prostredníctvom odboru sociálnych služieb Útulok pre jednotlivcov s deťmi, Krčméryho 22, Nitra. Prevádzka útulku je celoročná a poskytuje sa v ňom fyzickej osobe s deťmi v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať:

- a) ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práva a právom chránených záujmov, rozvoj pracovných zručností, nevyhnutné ošatenie a obuv,
- b) utvárajú sa podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, záujmovú činnosť.

Centrum Slniečko, n. o.

Nezisková organizácia zameraná na pomoc a podporu obetiam domáceho násillia, ženám zažívajúcim násilie v partnerských vzťahoch. Pracuje v problematike viac ako 20 rokov a s prihliadnutím na jej predchodkyňu už 28 rokov. Je akreditovaným subjektom v zmysle zákona 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a zákona 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov. Počas predchádzajúcich rokov vytvorila ucelený systém pomoci a podpory týraným, sexuálne zneužívaným deťom a obetiam domáceho násillia. Tento systém pozostáva z vytvorenia a následného prevádzkovania :

- **Centrá pre deti a rodiny (CpDaR)** – špecializovaného pobytového zariadenia pre týrané, sexuálne zneužívané deti, kde je deťom poskytovaná sociálne, pedagogické, špeciálnopedagogické, psychologické poradenstvo a krízová intervencia zameraná na zmiernenie traumy spôsobenej násilím. Súčasťou CpDaR je „Intervenčné centrum“, zamerané na vykonávanie opatrení ambulantnou a terénnou formou, na ochranu detí ohrozených syndrómom CAN a na pomoc rodinám v kríze. Poskytuje bezplatné sociálne, psychologické a právne poradenstvo, multidisciplinárne poradenstvo a diagnostiku syndrómu CAN, podporné terapie ako arteterapia, canisterapia, hipoterapia, muzikoterapia, filiálna a hrová terapia. V priebehu roka pomáha centrum približne 30 - 35 deťom.
- **Poradne pre obeť** – poskytuje bezplatné právne, sociálne a psychologické poradenstvo ženám zažívajúcim násilie v partnerských vzťahoch a obetiam domáceho násillia. Od 1.1.2020 pilotne na Slovensku overuje v spolupráci s Krajským policajným zborom v Nitre model intervenčných centier pre obeť domáceho násillia zameraný na multiinštitucionálne prepojenú spoluprácu pri vykázaní násilníka z obydllia. V priebehu roka pomáha Poradňa približne 150-tim klientom a klientkam.
- **Bezpečný ženský dom (BŽD)** – špecializovaného zariadenia krízovej intervencie pre ženy zažívajúce násilie v partnerských vzťahoch a ich deti, ktoré ako prvé na Slovensku splňalo minimálne štandardy Rady Európy (utajené miesto, bezpečnostné opatrenia, 24 hodinová prevádzka, služby sú poskytované počas 3 mesiacov zdarma, špecializované sociálne, psychologické, právne poradenstvo pre ženy a intervencia smerom k deťom. Pri bezpečnom ženskom dome funguje aj krízová linka na č. 0905 511 512). V priebehu roka pomáha BŽD približne 40-tim až 50-tim ženám.
- **Bezpečný dom (BD)** – zariadenia pre ženy zažívajúce násilie a ich deti, po krízovej intervencii a minimalizovaní bezpečnostného rizika. V priebehu roka pomáha BD asi 7 až 10-tim ženám.
- **EduCAN** – Centrum prevencie a vzdelávanie, ktoré ponúka vzdelávanie pre realizáciu preventívneho programu pre MŠ – „*Kozmo a jeho dobrodružstvá*“ a tiež interaktívne vzdelávacie moduly zamerané na prácu s detskou obeťou pre odborníkov z radov pedagógov, sociálnych pracovníkov, psychológov, lekárov, príslušníkov policajného zboru, prokuratúry a súdov pod názvom „*Modriny na duši*“. Navyiac sa podieľa aktívne aj na legislatívnych a systémových zmenách v oblasti ochrany detí pred násilím a v oblasti problematiky obetí domáceho násillia. Viac informácií na www.centrumslniecko.sk

Mestská polícia Nitra

Mestská polícia (MsP) je v zmysle zákona č. 564/1991 Z. z. poriadkový útvar pôsobiaci pri zabezpečovaní mestských vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v meste a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení mesta, z uznesení mestského zastupiteľstva a z rozhodnutí primátora mesta.

Okrem iných úloh zabezpečuje verejný poriadok v meste, spolupôsobí pri ochrane jeho obyvateľov a iných osôb v meste pred ohrozením ich života a zdravia, spolupôsobí s príslušnými útvarmi Policajného zboru SR pri ochrane majetku mesta, majetku občanov, ako aj iného majetku v meste pred poškodením, zničením, stratou alebo pred zneužitím i s využitím ústrední zabezpečujúcich signalizáciu a iných zabezpečovacích systémov.

Okrem iného plní úlohy na úseku prevencie v rozsahu pôsobnosti ustanovenej týmto zákonom.

Preventívne aktivity mestskej polície sú naprojektované na objekty pôsobenia, u ktorých e praxou zistená stála potreba prevencie, prípadne intervencie alebo kde mestská polícia alebo iný relevantný subjekt zistil absenciu preventívnych aktivít alebo väčší nárast protispoločenskej činnosti, prípadne, ak je mestská polícia oslovená iným subjektom k spoločnému projektu.

Realizované preventívne aktivity sú špecifikované podľa:

objektov pôsobenia :

- a) práca s deťmi,
- b) práca s mládežou,
- c) práca so seniormi,
- d) práca so špecificky ohrozenými cieľovými skupinami a jednotlivcami,
- e) práca s širokou verejnosťou,
- f) práca s vybranými komunitami.

typu preventívnej aktivity:

- a) sociálna prevencia,
- b) situačná prevencia,
- c) viktimačná prevencia.

štádia sociálneho problému :

- a) primárna prevencia,
- b) sekundárna prevencia,
- c) terciárna prevencia.

Okrem iných preventívnych aktivít mestská polícia realizuje „*Individuálne poradenstvo a pohovory*“ pre občanom mesta Nitry:

- poskytovanie sociálneho poradenstva, základného právneho a psychologického poradenstva obetiam domáceho násillia,
- poskytovanie komplexných rád obetiam šikanovania a ich rodičom,
- poskytovanie rád a rozhovorov s maloletými a mladistvými zachytenými pri protispoločenskej činnosti hliadkami MsP,
- s rodičmi týchto zachytených, koordinovanie ďalších postupov pri riešení konkrétnej sociálnej situácie,
- distribúcia na odborníkov podľa špecifickosti problému.

Pomoc obetiam násillia VICTIM SUPPORT SLOVAKIA

Pomoc obetiam násillia (PON) je mimovládna organizácia, ktorá je tu už viac ako 20 rokov pre všetkých tých, ktorí sa ocitli v krízových životných situáciách ako obeť násillia, kriminality, dopravných nehôd, hromadných nešťastí alebo teroristických útokov. Vychádza z filozofie, že každý, kto sa stane obeťou alebo potenciálnou obeťou akéhokoľvek trestného činu, násillia či katastrofy, má mať automaticky právo na pomoc a podporu. PON sa preto aktívne venuje obetiam nielen priamo prostredníctvom intervencie, poradenstva a zastupovania, ale aktívne vstupuje aj do špecializovaného vzdelávania odborníkov, ako aj prípravy relevantných dokumentov, zákonov a nastavovania procesov. Základným poslaním poradenského systému PON je poskytovať všestrannú psychologickú, morálnu, praktickú a právnu pomoc a poradenstvo obetiam a ich blízkym osobám. Špecifikom PON je, že poskytuje svoje služby všetkým obetiam bez rozdielu na pôvod činu alebo násillia, pohlavia, či veku. PON často pracuje s celými rodinami, predovšetkým v kontexte trestného konania, ktoré býva druhotným traumatizujúcim faktorom prehĺbujúcim poškodenie samotným trestným činom. Venuje sa však aj tým, ktorí trestný čin z akýchkoľvek dôvodov neoznámili, často z obavy pred následkami a kvôli vyhrážkam páchatel'ov. Rovnako poskytuje pomoc aj ľuďom po skončení trestného konania v oblasti psycho-sociálnej podpory, ale aj v úsilí o dosiahnutie primeraného odškodnenia. Služby klientom poskytujú odborníci PON rezidenciálne a prostredníctvom Linky pomoci. Klienti majú možnosť využívať telefonickú, e-mailovú Linku pomoci, ale aj kontaktovať PON cez sociálne siete alebo písomne poštou. Klienti sa obracajú na poradne PON spravidla po podaní trestného oznámenia, resp. po výsluchu na polícii alebo proaktívne vyhľadávajú pomoc v prípade možného ohrozenia alebo existencie problému, ktorý ešte nenahlásili polícii. Napriek tomu, že osobná pomoc a konzultácie sa poskytujú primárne

tzv. rezidenčné, teda v poradniach PON, v prípade potreby odborníčky a odborníci združenia vycestujú tam, kde ich prítomnosť zvýši efektivitu intervencie na maximálnu možnú mieru.

Združenie STORM

Združenie STORM je občianske združenie pracujúce na základe nízkoprahových princípov v zmysle filozofie *Harm reduction* najmä s ľuďmi v rizikových životných situáciách. V Nitrianskom samosprávnom kraji v meste Nitra pôsobí od roku 2003 pod hlavičkou programu KROK VPRED. Jeho hlavnou úlohou v meste je kontaktovanie tzv. skrytej populácie rizikových užívateľov drog, medzi ktorými sú samozrejme aj ženy - užívateľky. Program KROK VPRED účinne vyplňa medzeru medzi primárnou a terciárnou starostlivosťou o klienta. Kontaktní pracovníci pracujú s aktívnymi injekčnými užívateľmi drog a osobami pracujúcimi v sex-biznise bez toho, aby od nich vyžadovali ukončenie rizikového správania. Terénna sociálna práca sa realizuje vo večerných hodinách. Združenie STORM poskytuje pomoc a krízovú intervenciu ženám, ktoré sú užívateľky drog alebo pracujú v sex-biznise. Pomoc je poskytovaná anonymne a zadarmo. Ide najmä o:

- krízovú intervenciu,
- sociálne a právne poradenstvo,
- vyhľadávanie,
- kontaktnú prácu,
- sociálnu asistenciu do pokračujúcej starostlivosti.

Dôležitým prvkom pomoci je aj informovanie o rizikách obchodovania s ľuďmi, prvotné identifikovanie rizikových znakov a následnú pomoc pri hľadaní riešení.

Centrum poradensko-intervenčných služieb Budúcnosť, n. o.

Centrum poradensko-intervenčných služieb (CPIS) je nezisková organizácia, ktorá vznikla v roku 2007 a poskytuje služby zamerané na komplexné programy v oblasti riešenia závislostí a násilia v kontexte závislostí. Služby zabezpečuje tím odborných zamestnancov. CPIS je akreditovaným subjektom pre výkon opatrení SPODaSK podľa zákona č. 305/2005 Z. z. podľa § 11, § 12, § 13, § 17 a § 45. Od roku 2018 je akreditovaným subjektom MS SR na poskytovanie pomoci obetiam trestných činov. CPIS sa tiež zaoberá vzdelávaním, výskumom a vývojom v oblasti závislostí. V oblasti závislostí a v oblasti násilia páchaného v kontexte závislostí realizuje najmä:

- sociálne poradenstvo,
- psychologické poradenstvo,

- právne poradenstvo,
- poradenstvo formou skupinovej práce,
- rekondično-rehabilitačné viacdňové pobyty pre rodiny s intenzívnou skupinovou prácou,
- jednodňové „outdoorové“ aktivity,
- besedy a osvetovú činnosť,
- „networking“ s inými subjektmi s cieľom vytvorenia podpornej siete,
- výskum a publikačná činnosť.

Krajské riaditeľstvo policajného zboru SR Nitra

Príslušníci policajného zboru Slovenskej republiky (PZ SR) sa riadia pri výkone svojej služby Zákonom č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore. Povinnosti príslušníkov policajného zboru v súvislosti s právami obetí trestných činov upravuje aj § 3 ods. 5) a § 4 ods. 2) zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov. Krajské riaditeľstvo policajného zboru Nitra (KR PZ Nitra) spolupracuje s Centrom Slniečko, n. o. na školiacom programe, ktorého cieľom bolo zvýšenie kompetencií príslušníkov policajného zboru v problematike domáceho násillia a násillia páchaného na deťoch. Na základe pozitívnej spätnej väzby sa KR PZ v Nitre rozhodli podporiť pravidelné trojmesačné stretnutia policajtov, ktorí sa intenzívne venujú danej problematike. Na základe prebiehajúcej spolupráce uzatvorilo KR PZ v Nitre dňa 17.12.2019 dohodu o spolupráci s Centrom Slniečko, n. o. Predmetom tejto dohody je nadviazanie cieľavedomej spolupráce medzi stranami dohody podľa zákona o obetiach v súvislosti s aplikáciou inštitútu vykázania osoby zo spoločného obydllia podľa § 27a zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore. Dohodla je prístupná v Centrálnom registri zmlúv.

Informačná kancelária pre obeť Nitra

Informačné kancelárie sú miestom konzultácií a poskytovania informácií, ale zároveň aj priestorom pre sieťovanie a koordináciu asistenčných systémov a inštitúcií. Obetiam trestných činov je na kontaktnom bode k dispozícii koordinátor na regionálnej úrovni a dvaja asistenti koordinátora. Uvedení pracovníci na základe identifikovaných potrieb každého individuálneho prípadu zabezpečia obeť alebo potenciálnej obeť bezproblémový a promptný prístup k základným informáciám. Ich hlavnou úlohou je:

- poskytnutie základných informácií obetiam trestných činov,
- prípadné sprostredkovanie poskytovania služieb v troch vybraných oblastiach:

- sociálne poradenstvo,
- psychologické poradenstvo,
- právne usmernenie a podpora.

Použité zdroje

- Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogové závislosti, 2020, https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/emcdda_sk
- Filadelfiová, J., Gerbery, D. a Vittek, J. (2017) Reprezentatívny výskum domáceho násilia na Slovensku (Pramenná publikácia) (nepublikovaný materiál).
- FRA (2014) Violence against women survey. Dostupné na: <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-andmaps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey>
- <http://prirodzeno.sk/sexualne-nasilie/>
- https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-factsheet_violenceagainstwomen_sk.p
- <https://www.ceit.sk/IVPR/images/IVPR/vyskum/2014/Holubova/2287.pdf>
- <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/rada-vlady-sr-prav>
- <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-305>
- <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-448>
- <https://www.zastavmenasilie.gov.sk/>
- HUNT, N. 2003. Pokrokové zmyšľanie o drogách. Bratislava: NOS-OSF. 2003. 76 s. ISBN 80-969271-0-8
- Interné materiály Centrum Slniečko,n.o., Centrum Slniečko,n.o. , 2020
- Interné materiály programu CIRKUS, Združenie STORM, 2020
- Interné materiály programu KROK VPRED, Združenie STORM, 2020
- JIREŠOVÁ, K.- JAVORKOVÁ, S. 2003. Harm reduction v problematike injekčného užívania drog. Bratislava: OZ Odysseus, 2003. 113 s. ISBN 80-968576-6-5
- KALVACH, Z. - ZADÁK, Z. - JIRÁK, R. - ZAVÁZALOVÁ, H. - SUCHARDA, P. a kol. 2004. Geriatrie a gerontológia. Praha: Grada Publishing, 2004, 864 s. ISBN 80- 247-0548-6.
- Mesto Nitra, 2020, <https://www.nitra.sk/zobraz/sekciu/geografia-a-demografia>
- Národná protidrogová stratégia na roky 2013 – 2020, 2020, <https://www.health.gov.sk/?protidrogova-politika>
- ONDREJKOVIČ, P. a kol.: Sociálna patológia. Bratislava: VEDA. 2009. 580 s. ISBN 978-80-224-1074-8.
- ONDUŠKOVÁ, E. - PRUŽINSKÁ, J. - PAVELOVÁ, L., 2016, Rodina, voľný čas, psychoaktívne látky, delikencia, Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2016. 208 s. ISBN 978-80-223-4236-0

- PEŠEK, R. - NEČESANÁ K., 2009, Prevence užívání tabáku, alkoholu a jiných drog u dospívajících, Ministerstvo zdravotnictví České republiky, Arkáda - sociálně psychologické centrum, 2009
- Regionálny akčný plán NSK na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách na roky 2020 – 2022
- Správa o drogách – 2019, Slovensko, 2020, <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11351/CDR2019-Slovakia-sk-version.pdf>
- Trestný zákon č. 300/2005, 2020, <https://www.epi.sk/zz/2005-300>
- Šikana a kyberšikana na školách, Slovenské stredisko pre ľudské práva, 2018 http://mladez.sk/wp-content/uploads/2019/01/%C5%A0ikana_a_kyber%C5%A1ikana_2018.pdf